

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ճանրթագրություններ

1 Գործառնությունների բնույթը և ընդհանուր տեղեկատվություն

«ԻՆԳՈ ԱՐՄԵՆԻԱ» Ապահովագրական ՓԲԸ (այսուհետ՝ Ընկերություն) հիմնադրվել է 1997թ. սեպտեմբերի 2-ին և հանդիսանում է փակ բաժնետիրական ապահովագրական ընկերություն՝ գործելով Հայաստանի Հանրապետության (այսուհետ՝ ՀՀ) օրենսդրության շրջանակներում: Ընկերությունը գրանցվել է 02.09.1997թ. ՀՀ կենտրոնական բանկի (այսուհետ՝ ՀՀ ԿԲ) կողմից N0014 արտոնագրային համարով: 2003թ. դեկտեմբերին Ընկերությունը վերանվանվել է «ԻՆԳՈ ԱՐՄԵՆԻԱ» ԱՓԲԸ: 28.03.2008թ. Ընկերությունը վերալիցենզավորվել է N0005 արտոնագրային համարով:

Ընկերությունը զբաղվում է ընդհանուր ապահովագրական գործունեությամբ Հայաստանի Հանրապետության տարածքում: Ընկերության կողմից կնքվող ապահովագրական պայմանագրերի հիմնական տեսակներն են՝ դժբախտ պատահարներից, առողջության, ցամաքային տրանսպորտի, փոխադրվող գույքի (բեռների), հրդեհից և բնական աղետներից, ցամաքային ավտոտրանսպորտային միջոցների օգտագործումից բխող պատասխանատվության, ֆինանսական վնասների, ընդհանուր պատասխանատվության, արտասահման մեկնողների աջակցության ապահովագրությունը: Բացի այդ Ընկերությունն իրականացնում է օդանավերի և ջրային փոխադրամիջոցների, ինչպես նաև դրանց օգտագործումից բխող պատասխանատվության ապահովագրություն: 2010թ.-ից Ընկերությունը հանդիսանում է Ավտոտրանսպորտային միջոցների օգտագործումից բխող պատասխանատվության պարտադիր ապահովագրություն իրականացնող բյուրոյի անդամ և 2010թ. հոկտեմբերից կնքում է ԱՊՊԱ պայմանագրեր:

Ընկերության գլխավոր գրասենյակը գտնվում է Երևանում: Ընկերությունը չունի մասնաճյուղեր և ներկայացուցչություններ:

Ընկերության իրավաբանական հասցեն է՝ 0010, Հայաստանի Հանրապետություն, ք. Երևան, Հանրապետության 51, 53, տարածք 47, 48, 50:

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության աշխատակիցների ընդհանուր թվաքանակը 209-ն էր (2021թ. 204):

2 Գործարար միջավայր

Հայաստանում իրականացվող քաղաքական և տնտեսական փոփոխությունները, ինչպես նաև իրավական, հարկային և օրենսդրական համակարգերի զարգացումը շարունակական բնույթ են կրում, և Հայաստանի տնտեսության կայունությունը և զարգացումը մեծապես կախված է այս փոփոխություններից:

2022թ. փետրվարից շարունակվող ռուս-ուկրաինական պատերազմը էական ազդեցություն է ունեցել ինչպես հակամարտող երկրների, այնպես էլ համաշխարհային տնտեսության վրա: Շատ առաջատար երկրներ և տնտեսական միություններ հայտարարել են Ռուսաստանի՝ ներառյալ ռուսական բանկերի, Ռուսաստանի ազգային վերաապահովագրական ընկերության, այլ կազմակերպությունների և անհատների դեմ տնտեսական խիստ պատժամիջոցների մասին: Պատերազմը դեռ շարունակվում է, բայց արդեն հանգեցրել է հումանիտար ճգնաժամի և հսկայական տնտեսական կորուստների Ուկրաինայում, Ռուսաստանում և այլ երկրներում:

Ուկրաինան և Ռուսաստանը հանդիսանում են Հայաստանի կարևոր առևտրային գործընկերներ, և Հայաստանի գործարար միջավայրը անմասն չի մնացել այս ազդեցությունից:

2023թ մարտին Եվրամիությունը հրապարակել է Ռուսաստանի դեմ պատժամիջոցների տասերորդը փաթեթը, որի մեջ ի դեմս մի շարք Ռուսական ընկերությունների ներառվել է նաև Ռուսաստանի ազգային վերաապահովագրական ընկերությունը:

Քանի որ Ընկերության 75% բաժնետեր հանդիսացող «Ինվեստ-Պոլիս» ՓԲԸ-ի 99.9% բաժնետերը հանդիսանում է Ռուսաստանի «Ինգոստրախ» ապահովագրական բաց բաժնետիրական ընկերությունը (Ծանոթագրություն 13), որը հանդիսանում է նաև Ընկերության վերաապահովագրության գծով խոշոր գործընկեր (Ծանոթագրություն 14), Ընկերության ղեկավարությունը մշտադիտարկում է Ռուսաստանի և ռուսական ընկերությունների դեմ պատժամիջոցների հետ կապված իրավիճակը: Ընկերությունը արդեն իսկ անում է հնարավոր ամեն ինչ վերաապահովագրության գծով նոր գործընկերների ձեռք բերման և հավանական ռիսկերից խուսափելու համար:

Ռազմական գործողությունները դեռ չեն դադարել և պատժամիջոցների ցանկը շարունակաբար փոփոխվում և ընդլայնվում է, ուստի անհնար է արժանահավատորեն գնահատել դրա վերջնական ազդեցությունը ինչպես Հայաստանի գործարար միջավայրի, այնպես էլ ընկերության գործունեության վրա:

Տվյալ ֆինանսական հաշվետվություններն արտացոլում են Ընկերության գործունեության վրա` Հայաստանի գործարար միջավայրի ազդեցության ղեկավարության գնահատականը: Ընկերության ղեկավարությունը, շարունակաբար վերլուծում է տնտեսական իրավիճակը ներկա միջավայրում: Ապագա տնտեսական և քաղաքական իրավիճակը և վերջիններիս ազդեցությունը Ընկերության գործունեության վրա կարող են տարբերվել Ընկերության ղեկավարության ներկա սպասումներից:

3 Հաշվետվությունների պատրաստման հիմունքները

3.1 Համապատասխանությունը

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են համաձայն Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ), որոնք հաստատվել են Հաշվապահական Հաշվառման Միջազգային Ստանդարտների Խորհրդի (ՀՀՄՄԽ) կողմից և Մեկնաբանությունների` հաստատված Ֆինանսական Հաշվետվությունների Մեկնաբանությունների Միջազգային Կոմիտեի կողմից (ՖՀՄՄԿ):

Ընկերությունը պատրաստում է իր հաշվետվությունները ՀՀ գործող օրենսդրության և հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների պահանջներին համապատասխան: Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները հիմնված են Ընկերության հաշվառման գրանցումների վրա, որոնք ճշգրտվել և վերադասակարգվել են ՖՀՄՍ-ին համապատասխանեցնելու նպատակով:

3.2 Զափման հիմունքները

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են իրական արժեքի սկզբունքի հիման վրա վաճառքի համար մատչելի ներդրումային արժեթղթերի համար: Այլ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները, ինչպես նաև ոչ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները հաշվառվում են ամորտիզացված կամ պատմական արժեքով, բացառությամբ, հողի և շինությունների, որոնք ներկայացվել են վերագնահատված արժեքով:

3.3 Գործառնական և ներկայացման արժույթ

Ընկերության գործառնական արժույթը դա այն հիմնական տնտեսական միջավայրի արժույթն է, որտեղ գործում է Ընկերությունը: Ընկերության գործառնական և ներկայացման արժույթ է հանդիսանում Հայաստանի Հանրապետության դրամը (այսուհետ` ՀՀ դրամ), քանի որ այս արժույթն է լավագույն կերպով արտացոլում ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած իրադարձությունների և Ընկերության գործարքների տնտեսական բովանդակությունը: Ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են ՀՀ դրամով` հազարների ճշտությամբ, եթե այլ բան նշված չէ: ՀՀ սահմաններից դուրս դրամն ազատ փոխարկելի չէ:

3.4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության և ներկայացման փոփոխություններ

Ընթացիկ տարում Ընկերությունն առաջին անգամ կիրառել է որոշ ստանդարտներ և փոփոխություններ, որոնք կիրառելի են 2022թ. հունվարի 1-ից կամ դրանից հետո սկսվող ժամանակաշրջանների համար: Ընկերությունը վաղաժամկետ չի ընդունել որևէ այլ ստանդարտ, մեկնաբանություն կամ փոփոխություն, որոնք ուժի մեջ են մտել, բայց դեռ կիրառելի չեն:

Ներքոհիշյալ նոր ստանդարտներն ու փոփոխությունները, որոնք առաջին անգամ կիրառվել են 2022թ., որևէ էական ազդեցություն չեն ունեցել Ընկերության տարեկան ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

- «Մուտքեր նախքան նախատեսված օգտագործումը» (ՀՀՄՄ 16 փոփոխություններ)
- «Հղումներ հայեցակարգային հիմունքներին» (ՖՀՄՄ 3 փոփոխություններ)
- «Անբարենպաստ պայմանագրեր. Պայմանագրի կատարման ծախսեր» (ՀՀՄՄ 37 փոփոխություններ)

3.5 Ընկերության կողմից դեռևս չկիրառվող ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման օրվա դրությամբ լույս են տեսել մի շարք նոր ստանդարտներ, գործող ստանդարտների վերաբերյալ փոփոխություններ և մեկնաբանություններ, որոնք դեռևս ուժի մեջ չեն մտել: Ընկերությունը վաղաժամկետ չի ընդունել այդ ստանդարտներից և մեկնաբանություններից որևէ մեկը:

Ղեկավարությունը կանխատեսում է, որ կիրառելի նոր ստանդարտներն ու մեկնաբանությունները կընդունվեն Ընկերության կողմից՝ դրանց ուժի մեջ մտնելու օրվան հաջորդող առաջիկա ժամանակաշրջանում:

ՖՀՄՄ 9, Ֆինանսական գործիքներ (2014)

2014թ. հուլիսին Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհուրդը (ՀՀՄՄԽ) թողարկել է ՖՀՄՄ 9-ի («Ֆինանսական գործիքներ») վերջնական տարբերակը: ՖՀՄՄ 9-ը ուժի մեջ է մտնում 2018թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար՝ նախապես կիրառելու թույլտվությամբ: Այն փոխարինում է ՀՀՄՄ 39-ին («Ֆինանսական գործիքներ՝ ճանաչումը և չափումը»)

2017թ. հոկտեմբերին ՀՀՄՄԽ-ն թողարկել է Բացասական փոխհատուցմամբ կանխավճարի առանձնահատկությունները (ՖՀՄՄ 9 փոփոխություններ): Փոփոխությունները ուժի մեջ են մտնում 2019թ. հունվարի 1-ից հետո սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար՝ նախապես կիրառելու թույլտվությամբ:

Ընկերությունը օգտվել է ՖՀՄՄ 9-ի և ՖՀՄՄ 9 փոփոխությունների կիրառումը մինչև 2023թ. հետաձգելու հնարավորությունից՝ համաձայն ՖՀՄՄ 4 «Ապահովագրության պայմանագրեր» փոփոխության:

Ընկերությունը դեռ չի ավարտել ՖՀՄՄ 9-ի պահանջներին համապատասխան հաշվապահական գործընթացների վերանայման և ներքին վերահսկողության փոփոխությունների աշխատանքները, ակնկալվող պարտքային կորուստների հաշվարկման մոդելների մշակումը և ամփոփումը, ինչպես նաև կարող են փոփոխվել նոր հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը, կիրառված ենթադրությունները, դատողությունները և գնահատման մեթոդները մինչև Ընկերությունը կամփոփի իր առաջին տարեկան ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք կներառեն սկզբնական կիրառման ամսաթիվը:

Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների դասակարգում

ՖՀՄՍ 9-ը ներառում է ֆինանսական ակտիվների դասակարգման և չափման նոր մոտեցում, որը արտացոլում է այդ ակտիվների կառավարման համար օգտագործվող բիզնես մոդելը և դրանց հետ կապված դրամական միջոցների հոսքերի առանձնահատկությունները:

ՖՀՄՍ 9-ը ֆինանսական ակտիվների համար ներառում է երեք հիմնական դասակարգում՝ ամորտիզացված արժեքով չափվող, իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ եկամտի միջոցով չափվող (FVOCI) և իրական արժեքով՝ շահույթի և վնասի միջոցով չափվող (FVTPL):

Սկզբնական ճանաչման պահին ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են վերը նշված դասերից մեկում: ՖՀՄՍ 9-ի կիրառմամբ դադարեցվում են ՀՀՄՍ 39-ով սահմանվող՝ մինչև մարման ժամկետը պահվող, վարկեր և դեբիտորական պարտքեր, վաճառքի համար մատչելի և իրական արժեքով՝ շահույթ կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվների դասակարգումները:

ՖՀՄՍ 9-ը կանոնադառնա 01 հունվարի 2023թ-ի դրությամբ պահվող ֆինանսական ակտիվների դասակարգման և չափման վրա հետևյալ կերպ.

Բանկերում ավանդները և դեբիտորական պարտքերը, որոնք ՀՀՄՍ 39-ի համաձայն դասակարգված են որպես վարկեր և դեբիտորական պարտքեր և չափվում են ամորտիզացված արժեքով, համաձայն ՖՀՄՍ 9-ի ընդհանուր առմամբ նույնպես կչափվեն ամորտիզացված արժեքով.

ՀՀՄՍ 39-ի համաձայն վաճառքի համար մատչելի դասակարգված պարտքային գործիքները, համաձայն ՖՀՄՍ 9-ի կչափվեն ամորտիզացված արժեքով, իրականան արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով (FVOCI) կամ իրական արժեքով՝ շահույթի և վնասի միջոցով (FVTPL)՝ կախված կոնկրետ հանգամանքներից:

2022թ-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ դասակարգման և չափման գնահատումը պարտադիր չէ, որ կներկայացնի ազդեցությունը Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա այնպես, ինչպես կլինի 2023թ-ի հունվարի 1-ին, քանի որ ՖՀՄՍ 9-ը պահանջում է, որ բիզնես մոդելի գնահատումը կատարվի սկզբնական կիրառման օրվա դրությամբ գոյություն ունեցող փաստերի և հանգամանքների հիման վրա, որը Ընկերության համար հանդիսանալու է 2023թ-ի հունվարի 1-ը:

ՖՀՄՍ 9-ը հիմնականում պահպանում է ֆինանսական պարտավորությունների դասակարգման համար ՀՀՄՍ 39-ի ներկա պահանջները:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում

ՖՀՄՍ 9-ը փոխարինում է ՀՀՄՍ 39-ի «կրած կորուստների» մոդելը՝ ապագայի վրա հիմնված «ակնկալվող պարտքային կորուստների» մոդելով: Նոր արժեզրկման մոդելի կիրառումը Ընկերությունից կպահանջի զգալի մասնագիտական դատողություններ, թե ինչպես են տնտեսական գործոնների փոփոխություններն ազդում հավանականությամբ կշռված ակնկալվող պարտքային կորուստների վրա:

Ընկերությունը ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ կճանաչի ստորև նշված այն ֆինանսական գործիքների գծով, որոնք չեն հանդիսանում իրական արժեքով շահույթի և վնասի միջոցով հաշվառվող.

ֆինանսական ակտիվներ, որոնք չափվում են ամորտիզացված արժեքով

իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ

ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն բաժնային ֆինանսական գործիքների համար արժեզրկում չի հաշվարկվում:

ՖՀՄՍ 9-ի արժեզրկման պահանջները բարդ են և կպահանջեն ղեկավարության դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ, հատկապես հետևյալ ոլորտներում.

գնահատել՝ արդյոք ֆինանսական գործիքի վարկային ռիսկը սկզբնական ճանաչումից հետո էական է աճել,

ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատման մեջ կանխատեսվող մակրոտնտեսական տեղեկատվության ընդգրկում,

պարտազանցման սահմանում:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատման հիմնական մուտքային տարրերն են հանդիսանալու հետևյալ փոփոխականները.

պարտազանցման տեղի ունենալու հավանականություն (PD),

կորուստ պարտազանցման դեպքում (LGD),

պարտքի գումար պարտազանցման պահին (EAD):

Ընկերությունը այս ցուցանիշները կստանա արտաքին և ներքին վիճակագրական մոդելներից և այլ պատմական տվյալներից, որոնք օգտագործվում են կարգավորող մոդելներում: Կանխատեսվող տեղեկատվությունը արտացոլելու համար դրանք կճշգրտվեն:

ՖՀՄՍ 9-ի ուժի մեջ մտնելու հետ կապված Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա ամենաէական ազդեցությունն ակնկալվում է, որ կլինի արժեզրկման նոր պահանջների հետևանքով: ՖՀՄՍ 9-ի նոր արժեզրկման մոդելի կիրառումը կհանգեցնի ֆինանսական գործիքների համար արժեզրկումից կորուստների ավելացմանը և փոփոխականությանը:

Անցումային դրույթներ

ՖՀՄՍ 9-ի կիրառման արդյունքում հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունները կկիրառվեն հետադարձ, որպեսզի համապատասխանեն ՖՀՄՍ 17-ի անցումային դրույթներին: ՖՀՄՍ 9-ի ընդունման արդյունքում առաջացող ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների տարբերությունները ճանաչվելու են 2022թ-ի հունվարի 1-ի դրությամբ չբաշխված շահույթում, իսկ 2022թ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական հաշվետվությունները վերաներկայացվելու են:

ՖՀՄՍ 17, Ապահովագրության պայմանագրեր

ՖՀՄՍ 17-ը («Ապահովագրության պայմանագրեր») լույս է տեսել 2017թ. մայիսի 18-ին և ուժի մեջ է մտնում 2023թ. հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: ՖՀՄՍ-ի 17-ը փոխարինում է ՖՀՄՍ 4-ին, որը թույլ է տալիս կազմակերպություններին ապահովագրական պայմանագրերի համար կիրառել հաշվապահական հաշվառման առկա փորձը: ՖՀՄՍ-ի 17-ը սկզբունքների վրա հիմնված միակ ստանդարտն է, որը կիրառվում է ապահովագրողի կողմից պահվող բոլոր տեսակի ապահովագրության պայմանագրերի, ներառյալ վերաապահովագրության պայմանագրերի հաշվապահական հաշվառման համար:

Հաշվապահական հաշվառման այս նոր ստանդարտն ընդգրկում է բոլոր տեսակի ապահովագրական պայմանագրերի ճանաչումն ու չափումը, ներկայացումը և բացահայտումը՝ անկախ դրանք թողարկող կազմակերպության տեսակից: ՖՀՄՍ 17-ի ընդհանուր նպատակն է ապահովել ապահովագրական գործունեության հետ կապված եկամուտների և ծախսերի թափանցիկությունը, ժամանակին և թափանցիկ կերպով արտացոլել տնտեսական փոփոխությունների ազդեցությունը և ավելի շատ տեղեկատվություն տրամադրել ապահովագրական գործունեության ընթացիկ և ապագա շահութաբերության մասին:

Համաձայն ՖՀՄՍ 17-ի ապահովագրական պայմանագրերի չափման երեք մոտեցումներն են՝

- Հիմնական մոտեցում,
- Ապահովագրական վճարի բաշխման մոտեցում,
- Փոփոխական վճարների մոտեցում:

Հիմնական մոտեցում

Հիմնական մոտեցման համաձայն՝ ապահովագրական պայմանագրերի խմբերի սկզբնական ճանաչումը և չափումը ներառում է՝

- Պայմանագրերի խմբի կատարման գծով դրամական հոսքերը (FCF), որը իրենից ներկայացնում է ապագա դրամական միջոցների հոսքերի ռիսկով ճշգրտված ներկա արժեքը, որում հաշվի են առնված դրամական միջոցների հոսքերի վերաբերյալ առկա բոլոր գործող տեղեկությունները, որոնք համահունչ են դիտարկվող շուկայական տեղեկատվությանը, որին ավելացվում է (եթե արժեքը պարտավորություն է) կամ հանվում է (եթե արժեքը ակտիվ է),
- Պայմանագրերի խմբի չվաստակած շահույթի գումարը (պայմանագրային ծառայության մարժան (CSM)): Ապահովագրողները կարտացույց են խմբի ապահովագրական պայմանագրերի գծով շահույթը այն ժամանակահատվածում, որի ընթացքում նրանք տրամադրում են ապահովագրական ծածկույթը: Եթե պայմանագրերի խումբը հանդիսանում է կամ դառնում է ոչ շահութաբեր, կազմակերպությունը պետք է անմիջապես ճանաչի վնասը:

Հիմնական մոտեցման համաձայն՝ ապահովագրական պայմանագրերի հետագա չափումը ներառում է՝

- Պայմանագրերի խմբի կատարման մնացորդային ծածկույթի գծով պարտավորություն, որն իրենից ներկայացնում է կազմակերպության գումար վճարելու պարտավորությունը և գումար ստանալու իրավունքը՝ կապված տեղի չունեցած ապահովագրական իրադարձությունների և չմատուցված ծառայության հետ,
- Պայմանագրերի խմբի կատարման կրած պահանջների գծով պարտավորություն, որն իրենից ներկայացնում է կազմակերպության պարտականությունը՝ ուսումնասիրել և վճարել՝
  - i. վավեր պահանջներ ապահովագրված դեպքերի համար, որոնք արդեն տեղի են ունեցել,
  - ii. վավեր պահանջներ ապահովագրված դեպքերի համար, որոնք տեղի են ունեցել, բայց որոնց համար պահանջները չեն ներկայացվել,
  - iii. այլ ապահովագրական ծախսեր, և
  - iv. արդեն իսկ մատուցված ծառայությունների հետ կապված գումարներ:

Մնացորդային ծածկույթի գծով պարտավորության հաշվեկշռային արժեքում կատարված փոփոխությունների գծով ճանաչվում է՝

- ապահովագրական հասույթ՝ ժամանակաշրջանի ընթացքում մատուցված ծառայությունների արդյունքում մնացորդային ծածկույթի գծով պարտավորության նվազման դեպքում,
- ապահովագրական ծառայության ծախսեր՝ անբարենպաստ պայմանագրերի խմբերի գծով վնասների և այդպիսի վնասների հակադարձումների դեպքում,
- ապահովագրության գծով ֆինանսական եկամուտներ կամ ծախսեր՝ փողի ժամանակային արժեքի ազդեցության և ֆինանսական ռիսկի ազդեցության դեպքում:

Կրած պահանջների գծով պարտավորության հաշվեկշռային արժեքում կատարված փոփոխությունների գծով ճանաչվում է՝

- ապահովագրական ծառայության ծախսեր՝ ժամանակաշրջանի ընթացքում կրած պահանջների և ծախսերի հետևանքով պարտավորության աճի դեպքում,
- ապահովագրական ծառայության ծախսեր՝ պայմանագրի կատարման գծով դրամական հոսքերում հետագա ցանկացած փոփոխությունների դեպքում՝ կապված կրած պահանջների և կրած ծախսերի հետ,
- ապահովագրության գծով ֆինանսական եկամուտներ կամ ծախսեր՝ փողի ժամանակային արժեքի ազդեցության և ֆինանսական ռիսկի ազդեցության դեպքում:

Ապահովագրական վճարի բաշխման մոտեցում

Ապահովագրական վճարի բաշխման մոտեցումը կիրառելի է միայն այն դեպքում, երբ

- խմբի յուրաքանչյուր պայմանագրի ծածկույթի ժամանակաշրջանը փոքր կամ հավասար է 12 ամսի,
- պարզեցումը կհանգեցնի խմբի մնացորդային ծածկույթի գծով պարտավորության չափմանը, որն էականորեն չի տարբերվի հիմնական մոտեցումից:

Ապահովագրական վճարի բաշխման մոտեցման դեպքում սկզբնական ճանաչման պահին մնացորդային ծածկույթի գծով պարտավորության հաշվեկշռային արժեքը իրենից ներկայացնում է՝

- ապահովագրական վճարներ՝ ստացված սկզբնական ճանաչման պահին, եթե այդպիսիք առկա են,
- հանած այդ պահի դրությամբ ապահովագրության ձեռքբերման հետ կապված դրամական հոսքերը, բացառությամբ, եթե կազմակերպությունը նախընտրել է այդ վճարումները ճանաչել որպես ծախս,
- գումարած կամ հանած ապահովագրության ձեռքբերման հետ կապված դրամական հոսքերի գծով ճանաչված ակտիվի կամ պարտավորության՝ այդ ամսաթվի դրությամբ ապաճանաչումից առաջացող ցանկացած գումար:

Ապահովագրական վճարի բաշխման մոտեցման դեպքում մնացորդային ծածկույթի գծով պարտավորության հաշվեկշռային արժեքը հետագա յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ ներառում է պարտավորության հաշվեկշռային արժեքը հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ

- գումարած ժամանակաշրջանի ընթացքում ստացված ապահովագրական վճարները,
- հանած ապահովագրության ձեռքբերման հետ կապված դրամական հոսքերը,
- գումարած ապահովագրության ձեռքբերման հետ կապված դրամական հոսքերի ամորտիզացիային առնչվող ցանկացած գումար, որը հաշվետու ժամանակաշրջանում ճանաչվել է որպես ծախս,
- գումարած ֆինանսավորման բաղադրիչի գծով ցանկացած ճշգրտում,
- հանած այդ ժամանակաշրջանում տրամադրված ծածկույթի գծով որպես ապահովագրական հասույթ ճանաչված գումար,
- հանած ցանկացած ներդրումային բաղադրիչ, որը վճարվել կամ փոխանցվել է կրած պահանջների գծով պարտավորությանը:

Փոփոխուն վճարների մոտեցում

Փոփոխական վճարների մոտեցում ուղղակի մասնակցության հայտանիշներով ապահովագրության պայմանագրերի համար նախատեսված մոտեցում է և հիմնականում ներառում է կյանքի ապահովագրության պայմանագրեր: Ընկերությունը չի նախատեսում կիրառել այս մոտեցումը:

Այսպիսով, ՖՀՄՍ 17-ը ներկայացնում է ապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորությունների չափման տարբեր մոտեցումներ: Ակնկալվում է, որ ընկերության կողմից կնքված ապահովագրական պայմանագրերի մոտավորապես 90%-ի համար 2023 թվականին կկիրառվի ապահովագրական վճարների բաշխման մոտեցումը, քանի որ դրանք կարճաժամկետ ապահովագրության պայմանագրեր են:

Անցումային դրույթներ

Ընկերությունը ակնկալում է, որ ՖՀՄՍ 17-ի կիրառումը լիովին հետընթաց հիմունքներով անիրագործելի կլինի, քանի որ ապահովագրության պայմանագրերի ոչ բոլոր պատմական տվյալներն են արժանահավատորեն հասանելի: Հետևաբար, Ընկերությունն ակնկալում է, որ կկիրառի անցման փոփոխված հետադարձ մոտեցումը, ինչպես նկարագրված է ՖՀՄՍ 17-ում:

Ընկերությունը դեռևս գտնվում է ՖՀՄՍ 17-ի ներդրման գործընթացում: Քանի որ ստանդարտի կիրառման պրակտիկան, ՏՏ լուծումները և մեկնաբանությունները դեռևս մշակման փուլում են, դրա ներդրման հավանական ազդեցությունը մնում է անորոշ: Ղեկավարությունն ակնկալում է թարմացումներ տրամադրել ՖՀՄՍ 17-ի հնարավոր ազդեցության վերաբերյալ 2023 թվականի միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվություններում: Ընկերությունը կամփոփի վերջնական ազդեցությունը իր առաջին տարեկան ֆինանսական հաշվետվություններում, որոնք կներառեն սկզբնական կիրառման ամսաթիվը:

Այլ ՖՀՄՍ փոփոխություններ

Ղեկավարության կանխատեսմամբ այս փոփոխությունները էական ազդեցություն չեն ունենա Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա և ներկայացված են ստորև:

- «Պարտավորությունների դասակարգումը որպես ընթացիկ կամ ոչ ընթացիկ» (ՀՀՄՍ 1 փոփոխություններ),
- Հաշվապահական հաշվառման գնահատումների սահմանում (ՀՀՄՍ 8 փոփոխություններ),
- Վարձակալության գծով պարտավորությունը վաճառք և հետադարձ վարձակալությամբ գործարքներում (ՖՀՄՍ 16 փոփոխություններ),
- Կոմիսիոն գնումները որպես ընթացիկ պարտավորություններ (ՀՀՄՍ 1 փոփոխություններ)
- Մեկ գործարքի հետ կապված ակտիվների և պարտավորությունների հետաձգված հարկ:

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

Ներկայացվող հաշվապահական քաղաքականությունը կիրառվել է ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման ընթացքում: Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը կիրառվել է հետևողականորեն:

4.1 Ապահովագրության պայմանագրեր

Ապահովագրության պայմանագիր է համարվում այն պայմանագիրը, համաձայն որի կողմերից մեկը (ապահովագրողը) պայմանագրի մյուս կողմից (ապահովադրից) իր վրա է վերցնում նշանակալի ապահովագրական ռիսկ՝ համաձայնվելով հատուցել ապահովադրին, եթե սահմանված անորոշ ապագա դեպքը (ապահովագրական պատահար) բացասաբար ազդի ապահովադրի վրա: Ապահովագրական ռիսկը նշանակալի է այն և միայն այն դեպքում, եթե ապահովագրական պատահարը ցանկացած սցենարի (ընթացքի) դեպքում կարող էր ապահովագրողի կողմից նշանակալի լրացուցիչ հատուցումների վճարման պատճառ դառնալ, բացառությամբ այն սցենարների, որոնք չունեն կոմերցիոն բովանդակություն (այսինքն՝ գործարքի տնտեսական կողմի վրա նշմարելի ազդեցություն չունեն): Վերը նշված լրացուցիչ հատուցումները վերաբերում են այն գումարներին, որոնք գերազանցում են ապահովագրական պատահարի տեղի չունենալու դեպքում վճարվելիք գումարները:

Ապահովագրության պայմանագրերը կարող են նաև փոխանցել ֆինանսական ռիսկ: Ֆինանսական ռիսկը ստորև նշվածներից մեկի կամ մի քանիսի հնարավոր ապագա փոփոխության ռիսկն է՝ սահմանված տոկոսադրույք, ֆինանսական գործիքի գին, ապրանքի գին, արտարժույթի փոխարժեք, գների կամ դրույքների ինդեքս, վարկունակություն կամ վարկային ինդեքս կամ այլ փոփոխական՝ պայմանով, որ ոչ ֆինանսական փոփոխականի դեպքում այդ փոփոխականը հատուկ չէ պայմանագրի կողմերից մեկին:

Պայմանագիրը, որը բավարարում է ապահովագրության պայմանագրի սահմանմանը, մնում է որպես ապահովագրության պայմանագիր մինչ իր ժամկետի վերջը, նույնիսկ եթե ապահովագրության ռիսկը զգալիորեն կրճատվում է այդ ժամանակաշրջանի համար, մինչև բոլոր իրավունքները և պարտականությունները մարվում են, կամ դրանց գործողության ժամկետը լրանում է:

4.2 Ճանաչում և չափում

Համախառն ապահովագրավճարներ

Համախառն ապահովագրավճարներն ընդգրկում են պայմանագրով նախատեսված ամբողջ ժամանակաշրջանի համար ընդհանուր ստացվելիք ապահովագրավճարները և ճանաչվում են պոլիսի ուժի մեջ մտնելու օրվանից:

Համախառն ապահովագրավճարներն ընդգրկում են միջնորդներին վճարվելիք միջնորդավճարները, և չեն ներառում ապահովագրավճարների գծով հարկերը և այլ պարտադիր վճարները:

Չվաստակած ապահովագրավճարների պահուստ

Չվաստակած ապահովագրավճարները տարվա ընթացքում հաշվառված ապահովագրավճարների այն մասն են, որոնք վերաբերում են հաշվեկշռի ամսաթվից հետո ռիսկային ժամանակաշրջաններին: Հետագա ժամանակաշրջաններին վերագրվող համամասնությունը հետաձգվում է, որպես չվաստակված ապահովագրավճարների պահուստ:

Վերաապահովագրողներին փոխանցված ապահովագրավճարներ

Վերաապահովագրողներին փոխանցված ապահովագրավճարներն ընդգրկում են պայմանագրով նախատեսված ծածկույթի ամբողջ ժամանակաշրջանի համար ընդհանուր վճարվելիք ապահովագրավճարները և ճանաչվում են պոլիսի ուժի մեջ մտնելու օրվանից:

Վերաապահովագրողներին փոխանցված չվաստակած ապահովագրավճարներ

Վերաապահովագրողներին փոխանցված չվաստակած ապահովագրավճարները տարվա ընթացքում գրանցված ապահովագրավճարների այն մասն են, որոնք վերաբերում են հաշվեկշռի ամսաթվից հետո ռիսկային ժամանակաշրջաններին: Հետագա ժամանակաշրջաններին վերագրվող ապահովագրավճարների մի մասը հետաձգվում է՝ որպես չվաստակված ապահովագրավճարների համախառն պահուստում վերաապահովագրողների մասի փոփոխություն:

Համախառն հատուցումներ

Համախառն հատուցումները բաղկացած են ապահովադիրներին վճարված հատուցումներից, ապահովագրության պայմանագրերից բխող պարտավորությունների գնահատականների փոփոխություններից, կարգավորման ներքին և արտաքին ծախսերից: Հատուցումները ճանաչվում են դրանց ներկայացման պահին:

Համախառն հատուցումներում վերաապահովագրողների մասը

Հատուցումներում վերաապահովագրողների մասը ճանաչվում են այն ժամանակ, երբ դրանց գծով համախառն ապահովագրական հատուցումը ճանաչվում է համապատասխան պայմանագրի պայմանների համաձայն:

Վերաապահովագրության միջնորդավճարներից եկամուտ

Ստացված կամ ստացվելիք վերաապահովագրության միջնորդավճարները, որոնք չեն պահանջում Ընկերությունից հավելյալ ծառայությունների մատուցում, Ընկերության կողմից ճանաչվում են որպես եկամուտ համապատասխան պոլիսների ուժի մեջ մտնելու կամ վերակնքման պահին: Այնուամենայնիվ, եթե հավանական է, որ Ընկերությունից կպահանջվի հետագա ծառայությունների մատուցում, ապա միջնորդավճարը, կամ դրա մի մասը, հետաձգվում է և ճանաչվում որպես եկամուտ այն ժամանակաշրջանի համար, որի ընթացքում մատուցվում են ծառայությունները:

Ձեռքբերման ծախսեր

Ընդհանուր ապահովագրության պայմանագրերի ձեռքբերման ծախսերը ճանաչվում են այն ժամանակաշրջանի համար, երբ դրանք տեղի են ունեցել: Ձեռքբերման ծախսերն ընդգրկում են ուղղակի ծախսեր, ինչպիսիք են օրինակ միջնորդավճարները: Ձեռքբերման ծախսերի մի մասը հետաձգվում է հետագա հաշվապահական ժամանակաշրջանների համար այդ հետագա ժամանակաշրջաններ հետաձգված ապահովագրավճարներին համապատասխանելու համար: Ձեռքբերման ծախսերի հետաձգումը հաշվարկվում է՝ յուրաքանչյուր պայմանագրի գծով ձեռքբերման ծախսի վրա կիրառելով չվաստակած ապահովագրավճարների և գրանցված ապահովագրավճարների հարաբերակցությունը:

Ապահովագրական պարտավորություններ

Ապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորությունները ճանաչվում են այն ժամանակ, երբ պայմանագրերն ուժի մեջ են մտնում: Այս պարտավորությունները հայտնի են որպես չկարգավորված պահանջների պահուստ, որը հիմնված է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ տեղի ունեցած, բայց դեռևս չվճարված պահանջների գծով գնահատված վերջնական ծախսումների վրա, անկախ նրանից ներկայացված են, թե՛ ոչ, ինչպես նաև համապատասխան պահանջների գծով կարգավորման ծախսերի վրա, հանած ակնկալվող սուբբոգացիոն և այլ վերականգնումները: Որոշ պահանջների ծանուցման կամ կարգավորման առումով կարող են լինել հետաձգումներ, հետևաբար այս պահանջների վերջնական արժեքը չի կարող հստակորեն որոշվել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Պարտավորությունը հաշվարկվում է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ օգտագործելով ստանդարտ ակտուարական պահանջների կանխատեսման մեթոդները, որոնք հիմնվում են էմպիրիկ տվյալների և ընթացիկ ենթադրությունների վրա, որոնք կարող են ներառել բացասական շեղման մարժա: Պարտավորությունը չի գեղջվում փողի ժամանակային արժեքով: Հավասարակշռման և աղետների պահուստ չի ճանաչվում: Պարտավորություններն ապաճանաչվում են, երբ պայմանագրային պարտավորությունները կատարվում են կամ երբ այն դադարում է:

Չվաստակած ապահովագրավճարների պահուստն իրենից ներկայացնում է ապահովագրավճարների այն մասը, որն ակնկալվում է ստացվել հետագա ժամանակաշրջանների ընթացքում:

Սովորաբար պահուստը նվազեցվում է պայմանագրի ժամկետի ընթացքում և ճանաչվում է որպես ապահովագրավճարներից եկամուտ:

Ընկերությունը յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտին գնահատում է, թե արդյոք իր կողմից ճանաչված ապահովագրության պարտավորությունները համարժեք են՝ օգտագործելով իր ապահովագրության պայմանագրերի ներքո ապագա դրամական միջոցների հոսքերի ընթացիկ գնահատումները: Եթե այդ գնահատումը ցույց է տալիս, որ իր ապահովագրական պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքը (հանած դրանց հետ կապված՝ ձեռքբերման հետաձգված ծախսումները) համարժեք չեն գնահատված՝ ապագա դրամական միջոցների հոսքերի հետ համեմատած, ապա ամբողջ պակասուրդը պետք է ճանաչվի շահույթում կամ վնասում:

Վերաապահովագրություն

Ընկերությունը փոխանցում է ապահովագրական ռիսկն իր սովորական գործունեության ընթացքում: Վերաապահովագրության գծով ակտիվները ներկայացնում են վերաապահովագրող ընկերություններից ստացվելիք գումարները:

Վերաապահովագրության գծով ակտիվները վերանայվում են արժեզրկման համար յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ կամ ավելի հաճախ, երբ հաշվետու տարվա ընթացքում առաջանում է արժեզրկման հայտանիշ: Արժեզրկումն առաջանում է այն ժամանակ, երբ կա օբյեկտիվ վկայություն, որ վերաապահովագրական ակտիվի ճանաչումից հետո Ընկերությունը կարող է չստանալ բոլոր ստացվելիք գումարները, որոնք պետք է վճարվեն համապատասխան պայմանագրի պայմանների համաձայն և այդ իրադարձությունն ունի արժանահավատորեն չափելի ազդեցություն այն գումարների վրա, որոնք

Ընկերությունը ստանալու է վերաապահովագրողից: Արժեզրկման կորուստը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Վերաապահովագրության գծով պարտավորություններ են հանդիսանում վերաապահովագրող ընկերություններին վճարվելիք գումարները: Վճարվելիք գումարները գնահատվում են համապատասխան վերաապահովագրության պայմանագրերի համաձայն:

Վերաապահովագրության գծով ակտիվները և պարտավորությունները ապաճանաչվում են, երբ պայմանագրային իրավունքները կատարվում են, կամ, երբ պայմանագիրը փոխանցվում է այլ կողմի:

Ապահովագրության և վերաապահովագրության գծով դեբիտորական և կրեդիտորական պարտքեր

Ապահովագրության և վերաապահովագրության գծով դեբիտորական և կրեդիտորական պարտքերի հաշվառումը նույնն է, ինչ ֆինանսական գործիքներինը, ինչպես նկարագրված է 4.8, 4.9 և 4.10 ծանոթագրություններում:

4.3 Եկամուտների և ծախսերի ճանաչում

Ապահովագրության պայմանագրերին չվերաբերող եկամուտների և ծախսերի ճանաչման չափանիշները ներկայացված են ստորև:

Ներդրումային եկամուտ

Ներդրումային եկամուտը բաղկացած է տոկոսային եկամտից, ներդրումային արժեթղթերի վաճառքից ստացված օգուտից, ներդրումային արժեթղթերի ամորտիզացված արժեքի փոփոխություններից և ներդրումային գույքից ստացված օգուտից:

Տոկոսային եկամուտը ճանաչվում է շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում հաշվեգրմանը զուգահեռ և հաշվարկվում է՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Ներդրումների վաճառքից օգուտը կամ վնասը հաշվառվում է որպես զուտ վաճառքի և սկզբնական կամ ամորտիզացված արժեքի տարբերություն և ճանաչվում է վաճառքի գործառնության պահին:

Ներդրումային ծախս

Վճարված տոկոսագումարը ճանաչվում է համապարփակ շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում հաշվեգրմանը զուգահեռ և հաշվարկվում է օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Հաշվեգրված տոկոսագումարը ներառվում է տոկոսային ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքում:

4.4 Արտարժույթի վերահաշվարկում

Արտարժույթով կատարված գործարքները վերահաշվարկվում են գործառնական արժույթով՝ գործարքի օրվա փոխարժեքով: Արտարժույթով արտահայտված առևտրային նպատակներով պահվող ակտիվների և պարտավորությունների վերահաշվարկումից առաջացած օգուտը և վնասը ճանաչվում են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության զուտ առևտրային եկամուտ հոդվածում, մինչդեռ ոչ առևտրային ակտիվների վերահաշվարկումից գոյացող օգուտը և վնասը ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության այլ եկամուտ կամ այլ ծախս հոդվածում: Արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվները և պարտավորությունները վերահաշվարկվում են գործառնական արժույթով կիրառելով հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվի դրությամբ գործող փոխարժեքը:

Արտարժույթով արտահայտված վաճառքի համար մատչելի դրամային արժեթղթերի իրական արժեքում փոփոխությունները վերլուծվում են փոխարժեքային տարբերությունների միջև, որոնք առաջանում են

արժեթղթերի ամորտիզացված գումարների փոփոխության և արժեթղթերի հաշվեկշռային արժեքի այլ փոփոխությունների արդյունքում: Ամորտիզացված գումարում փոփոխությունների հետ կապված փոխարժեքային տարբերությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, իսկ հաշվեկշռային արժեքում այլ փոփոխությունները ճանաչվում են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին:

Պատմական արժեքով հաշվառվող ոչ դրամային արտարժույթային հողվածները վերահաշվարկվում են գործարքի օրվա փոխարժեքով: Իրական արժեքով հաշվառվող ոչ դրամային արտարժույթային հողվածները վերահաշվարկվում են իրական արժեքի որոշման օրվա փոխարժեքով: Ոչ դրամային հողվածների, ինչպիսին են ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով պահվող բաժնետոմսերը, փոխարժեքային տարբերությունները, ներկայացվում են որպես իրական արժեքի փոփոխությունից շահույթի կամ վնասի մաս: Ոչ դրամային հողվածների փոխարժեքային տարբերությունները, ինչպես օրինակ՝ վաճառքի համար մատչելի դասակարգված բաժնետոմսերը, ընդգրկվում են կապիտալի վաճառքի համար մատչելի ներդրումների գծով վերագնահատման պահուստում:

Յուրաքանչյուր գործառնության պայմանագրով նախատեսված փոխարժեքի և տվյալ գործառնության օրվա գործող փոխարժեքի տարբերությունից առաջացող օգուտը կամ վնասը հաշվառվում է շահույթում կամ վնասում և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության գուտ առևտրային եկամուտ հողվածի արտարժույթի առք ու վաճառքից գուտ եկամուտ տողում:

Ընկերության կողմից ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման նպատակով օգտագործվել են հետևյալ փոխարժեքները.

	<u>30 սեպտ. 2023թ.</u>	<u>31 դեկտ, 2022թ.</u>
ՀՀ դրամ/1 ԱՄՆ դոլար	393.40	393.57
ՀՀ դրամ/1 Եվրո	417.40	420.06

4.5

4.6 Հարկում

Շահույթի գծով հաշվետու տարվա շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն հարկերի, որոնց գծով գործառնությունների արդյունքները ճանաչվել են այլ համապարփակ եկամտում, ինչի դեպքում հարկերը նույնպես ճանաչվում են սեփական կապիտալում:

Ընթացիկ հարկը տարվա համար հարկվող եկամուտից վճարվելիք հարկն է՝ հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվին գործող հարկային դրույքներով, ինչպես նաև նախորդ տարիների համար վճարված հարկերի ճշգրտումները: Այն դեպքում, երբ ֆինանսական հաշվետվություններն արտոնված են ներկայացման համար մինչև համապատասխան հարկային վճարումները, ապա հարկվող շահույթը կամ կորուստը հիմնվում են մոտավոր թվերի վրա: Հարկային մարմինները կարող են ունենալ ավելի խիստ դիրք հարկային օրենսդրությունն արտաձեռն և հարկային հաշվարկները վերանայելու համար: Որպես արդյունք, հարկային մարմինները կարող են պահանջել լրացուցիչ հարկերի մուծում այն գործարքների գծով, որոնց համար նախկինում պահանջ չի ներկայացվել: Հետևաբար, կարող են առաջանալ նշանակալի լրացուցիչ հարկեր, տույժեր և տուգանքներ: Հարկային ստուգումը կարող է ներառել ստուգման տարվան անմիջապես հաջորդող 3 օրացուցային տարիներ: Որոշ հանգամանքներում հարկային ստուգումը կարող է ներառել ավելի երկար ժամանակաշրջաններ:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվարկվում են հաշվապահական հաշվեկշռի պարտավորությունների մեթոդի համաձայն, որը հաշվի է առնում բոլոր ժամանակային տարբերությունները, որոնք առաջանում են ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային գումարների և հարկային նպատակներով հաշվարկվող գումարների

միջև, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ այդ տարբերություններն առաջացել են գուղվիլի նախնական ճանաչման ժամանակ կամ կազմակերպությունների միավորում չհանդիսացող գործառնություններից առաջացող ակտիվների կամ պարտավորությունների դեպքում և ինչը առաջացման պահին չի ազդում ոչ հաշվապահական, և ոչ էլ հարկման նպատակով հաշվարկվող շահույթի վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվ ճանաչվում է միայն այն չափով, որքանով հավանական է, որ ապագայում առկա կլինի հարկման ենթակա շահույթ, որի հաշվին կարող են օգտագործվել ժամանակավոր տարբերությունները: Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվարկվում են այն հարկային դրույքով, որը ենթադրվում է, որ կգործի ակտիվների իրացման և պարտավորությունների մարման ժամանակ հիմնվելով տվյալ ժամանակաշրջանի կամ հաշվետու ժամանակաշրջանի փաստացի գործող դրույքների վրա:

ՀՀ-ում Ընկերություններն իրենց գործունեության ընթացքում վճարում են նաև այլ հարկեր: Այդ հարկերը ներառված են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության «Այլ գործառնական և վարչական ծախսեր» հոդվածում:

4.7 Դրամական միջոցներ

Դրամական միջոցները ընդգրկում են հաշիվները բանկերում: Դրամական միջոցները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով:

4.8 Ավանդներ բանկերում

Իր բնականոն գործունեության ընթացքում Ընկերությունն օգտագործում է բանկերում բացված ընթացիկ և ավանդային հաշիվներ:

4.9 Ֆինանսական գործիքներ

Ընկերությունը ֆինանսական ակտիվները և պարտավորություններն իր հաշվեկշռում ճանաչում է միայն և միայն այն դեպքում, երբ նա դառնում է գործիքի պայմանագրային կողմ: Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների սովորական բնույթ կրող առք ու վաճառքների դեպքում դրանք ձևակերպվում են գործարքի օրվա ամսաթվով: Սովորական բնույթ կրող ձեռքբերումների դեպքում, երբ ֆինանսական գործիքը հետագայում պետք է չափվի իրական արժեքով, պայմանագրի օրվա և գործարքի օրվա միջև ընկած ժամանակամիջոցում այն հաշվառվում է նույն սկզբունքով, ինչ որ ձեռք բերված գործիքների դեպքում:

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները սկզբնական ճանաչման ժամանակ չափվում են սկզբնական արժեքով, գումարած գործարքի հետ կապված ցանկացած ծախսումները, բացի ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքների:

Սկզբնական ճանաչումից հետո բոլոր ֆինանսական պարտավորությունները, բացի ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքների (ներառված նաև առևտրային նպատակներով պահվող գործիքները), հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Սկզբնական ճանաչումից հետո ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքները հաշվառվում են իրական արժեքով:

Ընկերության կողմից ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են՝ ըստ հետևյալ խմբերի.

- մինչև մարման ժամկետը պահվող ֆինանսական ակտիվներ,
- վարկեր և դեբիտորական պարտքեր,
- վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ:

Ֆինանսական գործիքների նման դասակարգումը կատարվում է դրանց ձեռքբերման պահին՝ Ընկերության դեկավարության կողմից սահմանված գնահատումների հիման վրա հաշվի առնելով ձեռքբերման նպատակները: Ակտիվների հետագա վերադասակարգումը կատարվում է անհրաժեշտության և հնարավորության դեպքում՝ յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա ավարտից հետո:

Մինչև մարման ժամկետը պահվող ֆինանսական ակտիվներ

Ֆիքսված մարման ժամկետով ներդրումները դասակարգվում են որպես մինչև մարման ժամկետը պահվող, երբ Ընկերությունը հաստատապես մտադրված է և հնարավորություն ունի պահել այդ ներդրումները մինչև դրանց մարման ժամկետի լրանալը: Եթե Ընկերության կողմից իրականացվում է մարման ժամկետին ոչ մտակոտիվների էական գումարի վաճառք, ապա ամբողջ դասը վերադասակարգվում է որպես վաճառքի համար մատչելի: Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը՝ հանած դրանց գծով արժեզրկումից պահուստները:

Փոխատվություններ և դեբիտորական պարտքեր

Փոխատվությունները և դեբիտորական պարտքերը ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով ֆինանսական ակտիվներն են, որոնք ստեղծվում են Ընկերության կողմից ուղղակիորեն պարտապանին դրամ տրամադրելու միջոցով՝ առանց պարտքը վաճառելու մտադրության:

Ֆիքսված ժամկետներով տրամադրված փոխատվությունները սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով՝ գումարած գործարքից ծախսումները: Երբ տրամադրված գումարների իրական արժեքը տարբերվում է փոխատվության իրական արժեքից, օրինակ երբ փոխատվությունը տրամադրվում է շուկայականից ցածր տոկոսադրույքով, տրամադրված գումարի և փոխատվության իրական արժեքների տարբերությունը փոխատվության սկզբնական ճանաչման ժամանակ ձևակերպվում է որպես ծախս շուկայականից ցածր դրույքներով ակտիվների տեղաբաշխումից՝ շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Այնուհետև փոխատվությունը չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ֆիքսված մարման ժամկետ չունեցող փոխատվությունները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ ելնելով մարման ենթադրվող ժամկետներից: Փոխատվությունների գումարները նվազեցվում են դրանց գծով արժեզրկումից պահուստների գումարներով:

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ

Վաճառքի համար մատչելի ակտիվները պարտքային, ինչպես նաև կապիտալի գործիքներում կատարված այն ներդրումներն են, որոնք Ընկերությունը մտադիր է պահել անորոշ ժամկետով, և որոնք կարող են վաճառվել իրացվելիության կարիքների բավարարման համար, ինչպես նաև տոկոսադրույքներում, փոխարժեքներում կամ բաժնետոմսերի գներում փոփոխությունների դեպքում: Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվները նախնական ճանաչումից հետո հաշվառվում են իրական արժեքով: Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի փոփոխություններից առաջացած օգուտն ու վնասը վերագրվում է սեփական կապիտալին մինչև ֆինանսական ակտիվի օտարումը կամ արժեզրկումը, որի դեպքում կապիտալում ճանաչված օգուտը կամ վնասը վերաձևակերպվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Ամեն դեպքում, տոկոսները հաշվարկվում են արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով՝ շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Վաճառքի համար մատչելի կապիտալի գործիքների գծով շահաբաժինները շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում գրանցվում են այն ժամանակ, երբ Ընկերությունը իրավունք է ձեռք բերում ստանալու այդ շահաբաժինները:

Ակտիվ ֆինանսական շուկաներում գործող Ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքը հաշվետու ամսաթվին բորսայի փակման պահին այդ ակտիվի գծով գնանշվող գինն է: Եթե գնանշված շուկայական գինը առկա չէ, ապա գործիքի իրական արժեքը որոշվում է գնային մոդելների կամ զեղչված դրամական հոսքերի

տեխնիկայի միջոցով: Հակառակ դեպքում ներդրումները հաշվառվում են ինքնարժեքով՝ նվազեցնելով արժեզրկումից կորուստները:

4.10 Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում

Յուրաքանչյուր հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվի դրությամբ Ընկերությունն իրականացնում է արժեզրկման գնահատում ֆինանսական ակտիվների կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի համար:

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվը կամ ֆինանսական ակտիվների խումբը արժեզրկվում է և արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է միայն այն դեպքում, եթե կա օբյեկտիվ վկայություն արժեզրկման մասին՝ որպես ակտիվի նախնական ճանաչումից հետո կատարված մեկ կամ մի քանի իրադարձությունների («ծախսային իրադարձություն») արդյունք, և երբ այդ իրադարձությունը կամ իրադարձություններն ազդեցություն ունեն ֆինանսական ակտիվի կամ ակտիվների խմբի ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի վրա, որոնք կարելի է արժանահավատորեն չափել:

Ընկերությունը սկզբից գնահատում է արժեզրկման օբյեկտիվ պայմանների գոյությունը անհատական գնահատման արդյունքում այն ակտիվների համար, որոնք անհատապես էական են և հետո անհատական կամ խմբային գնահատումների արդյունքում այն ֆինանսական ակտիվների համար, որոնք անհատապես էական չեն: Անհատական գնահատման արդյունքում արժեզրկման օբյեկտիվ գոյությունը հաստատելուց կամ ժխտելուց հետո ակտիվները դասակարգվում են պարտքային ռիսկի նմանատիպ բնույթ ունեցող խմբերում՝ խմբային գնահատում իրականացնելու նպատակով: Այն ակտիվները, որոնց գծով անհատական գնահատման արդյունքում ձևավորվել են արժեզրկումից պահուստներ, չեն ներառվում վերոհիշյալ խմբերում:

Երբ առկա է վկայություն ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվի արժեզրկման վերաբերյալ, արժեզրկման պահուստի գումարը որոշվում է որպես ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի և այդ ֆինանսական գործիքի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույթով զեղչված դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի (բացառությամբ վարկի հետ կապված ապագա ծախսերի) ներկա արժեքի միջև տարբերություն: Ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է արժեզրկման պահուստի միջոցով, արժեզրկումից ծախսը արտացոլվում է շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում:

Եթե հետագա ժամանակաշրջանում, արժեզրկումից կորուստը նվազում է և այդ նվազեցումը կարող է օբյեկտիվորեն կապվել արժեզրկման ճանաչումից հետո առաջացող որևէ իրադարձության հետ, ապա նախկինում ճանաչված արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է: Արժեզրկումից կորուստի որևէ հետագա հակադարձում ճանաչվում է շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, այն դեպքում, երբ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է հակադարձման ամսաթվով իր հակադարձված արժեքին:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման պահուստները ֆինանսական հաշվետվություններում ձևավորվել են գոյություն ունեցող տնտեսական պայմանների հիման վրա: Ընկերությունը չի կարող կանխատեսել ինչպես Հայաստանում կարող են փոխվել տնտեսական պայմանները, և ինչ ազդեցություն կարող են ունենալ այդ փոփոխությունները ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման պահուստների ճշտության վրա հետագա ժամանակաշրջաններում:

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ

Երբ վաճառքի համար մատչելի ակտիվն արժեզրկվում է, ապա նրա արժեքի (նվազեցված մարումների և ամորտիզացիայի գումարներով) և ընթացիկ իրական արժեքի տարբերությունը, բացառությամբ նախկինում համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչված արժեզրկումից

գումարների, այլ համապարփակ եկամտից վերաձևակերպվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Վաճառքի համար մատչելի կապիտալի գործիք հանդիսացող ներդրումների գծով արժեզրկումից կորուստների հակադարձում համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում չի կատարվում: Վաճառքի համար մատչելի պարտքային գործիք հանդիսացող ներդրումների գծով արժեզրկումից կորուստների հակադարձումը ճանաչվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, եթե ակտիվի իրական արժեքի բարձրացումը օբյեկտիվորեն կարելի է համարել հետագա իրադարձությունների արդյունք, որոնք կատարվել են կորուստը համապարփակ ֆինանսական արդյունքներով ճանաչելուց հետո:

4.11 Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվը (կամ ֆինանսական ակտիվի մի մասը, կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի մի մասը) ապաճանաչվում է, երբ.

- վերանում է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը,
- Ընկերությունը փոխանցում է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը, կամ պահպանում է այդ իրավունքը, բայց պարտավորվում է ստացված գումարներն ամողջությամբ և ժամանակին փոխանցել երրորդ կողմին՝ փոխանցման համաձայնագրի համաձայն,
- և Ընկերությունը կամ (ա) փոխանցում է ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, կամ (բ) չի փոխանցում, և չի պահպանում ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, այլ փոխանցում է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը:

Եթե Ընկերությունը փոխանցում է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը և չի փոխանցում, և չի պահպանում ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, և չի փոխանցում ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը, ապա ակտիվը հաշվառվում է Ընկերության շարունակվող մասնակցության համապատասխան ֆինանսական ակտիվում: Երբ շարունակվող մասնակցությունը ձեռք է բերում փոխանցվող ակտիվի երաշխիքային ապահովման ձև, ապա այդպիսի մասնակցության չափը համարվում է հետևյալ երկու մեծություններից նվազագույնը՝ ակտիվի հաշվեկշռային արժեք կամ Ընկերության կողմից փոխհատուցվելիք առավելագույն գումար:

Երբ շարունակվող մասնակցությունը ձեռք է բերում փոխանցվող ակտիվի դուրսգրված վաճառքի և/կամ գնման օպցիոնի ձև (ներառյալ դրամային և նման պայմաններով օպցիոնները), մասնակցության չափը որոշվում է այն գումարի չափով, որով Ընկերությունը կարող է հետ գնել փոխանցվող ակտիվը, բացառությամբ իրական արժեքով գնահատված դուրսգրված վաճառքի օպցիոնի (ներառյալ դրամային և նման պայմաններով օպցիոնները), երբ շարունակվող մասնակցության չափը համարվում է հետևյալ երկու մեծություններից նվազագույնը՝ փոխանցվող ակտիվի իրական արժեքը կամ օպցիոնի կատարման գինը:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Ֆինանսական պարտավորությունն ապաճանաչվում է, երբ այն մարվում է, չեղյալ է համարվում կամ լրացել է դրա ուժի մեջ մնալու ժամկետը:

Փոխառուի և փոխատուի միջև պարտքային գործիքների փոխանակումը, որոնց պայմաններն էականորեն տարբերվում են միմյանցից, կամ կատարվում է գործող պարտքային գործիքի պայմանների էական փոփոխություն, իրենից ներկայացնում է հին պարտքի մարում, որը պետք է հանգեցնի այդ պարտքի ապաճանաչմանը և նոր պարտքային գործիքի ճանաչմանը, իսկ տարբերությունը համապատասխան հաշվեկշռային հաշվի հետ ձևակերպվում է շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

4.12 Հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները, եկամուտներն ու ծախսերը ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացվում են հաշվանցված, եթե գոյություն ունի օրենսդրորեն հաստատված իրավունք իրականացնելու հաշվառված գումարների հաշվանցում, ինչպես նաև մտադրություն իրականացնելու հաշվանցում կամ միաժամանակ իրացնելու ակտիվը և մարելու պարտավորությունը: Եկամուտները և ծախսերը ներկայացվում են զուտ արժեքի հիման վրա, միայն երբ դա թույլատրվում է համաձայն ՖՀՄՄ, կամ մի խումբ համանման գործարքների օգուտի և վնասի համար, ինչպիսին հանդիսանում է Ընկերության առևտրային գործունեությունը:

4.13 Հետգնման և հակադարձ հետգնման պայմանագրեր

Հետգնման պայմանով արժեթղթերի վաճառքի գործառնությունները («ոեպո») դիտարկվում են որպես ապահովված ֆինանսական գործարքներ: Հետգնման պայմանով վաճառված արժեթղթերը շարունակվում են հաշվառվել հաշվեկշռում, և այն դեպքում, երբ գնորդն ունի նշված արժեթղթերի վաճառքի կամ գրավադրման պայմանագրային իրավունք կամ համաձայնություն, դրանք վերադասակարգվում են որպես «Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր» և ներկայացվում են որպես առանձին հաշվեկշիռային հոդված: Համապատասխան պարտավորությունն արտացոլվում է Հետգնման պայմանագրեր բանկերի հետ հողվածում:

Արժեթղթերի գնման և վաճառքից առաջացած եկամուտը կամ ծախսը իրենից ներկայացնում է տոկոսային եկամուտ կամ ծախս, որոնք հաշվեգրվում են հետգնման պայմանագրերի գործողության ժամկետների ընթացքում՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

4.14 Հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցները ներկայացված են սկզբնական արժեքի և կուտակված մաշվածության տարբերությամբ, բացառությամբ Ընկերության շենքերի, որոնք ներկայացված են իրական արժեքի և կուտակված մաշվածության տարբերությամբ և հողի, որը ներկայացված է իրական արժեքով: Երբ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը ավելի մեծ է նրա գնահատված փոխհատուցվող գումարից ոչ ժամանակավոր հանգամանքների պատճառով, այն անմիջապես նվազեցվում է մինչև այդ փոխհատուցվող գումարը: Հողը հաշվառվում է իրական արժեքով և ունի անսահմանափակ օգտակար ծառայության ժամկետ և, հետևաբար, չի ամորտիզացվում: Մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային մեթոդով ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում, կիրառելով հետևյալ տարեկան դրույքաչափերը՝

	Օգտակար ծառայության ժամկետ (տարիներ)	Տոկոսադրույք (%)
Շենքեր	30-50	2-3.33
Համակարգիչներ և կապի միջոցներ	2-5	20-50
Տրանսպորտային միջոցներ	4-5	20-25
Այլ հիմնական միջոցներ	ոչ ավելի քան 40	ոչ պակաս քան 2.5

Վարձակալված հիմնական միջոցների վրա ուղղված կապիտալ բնույթի ծախսումները կապիտալացվում և ամորտիզացվում են գծային հիմունքով վարձակալման ժամկետի և հիմնական միջոցների և դրանց օգտակար ծառայության ժամկետներից նվազագույնով: Անավարտ շինարարությանը պատկանող ակտիվները հաշվառվում են փաստացի ծախսերի և արժեզրկումից կորուստների տարբերությամբ: Շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո ակտիվները փոխանցվում են հիմնական միջոցներին և հաշվառվում են իրենց մնացորդային արժեքով: Անավարտ շինարարությանը պատկանող ակտիվները չեն ամորտիզացվում քանի դեռ պատրաստ չեն օգտագործման համար:

Հիմնական միջոցների վերանորոգման և պահպանման հետ կապված ծախսումները շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես ծախս՝ դրանց կատարման պահին: Կապիտալ բնույթի նորոգման ծախսումները ավելացվում են ակտիվի հաշվեկշռային արժեքին, երբ հավանական է, որ դրանց շնորհիվ ապագա տնտեսական օգուտները՝ ավելի շատ, քան ակնկալվում էր առկա ակտիվի նորմատիվային ցուցանիշների սկզբնական գնահատումից, կհոսեն դեպի Ընկերություն: Այս ծախսումների մաշվածությունը հաշվարկվում է համապատասխան ակտիվի օգտակար ծառայության մնացորդային ժամկետի ընթացքում:

Հիմնական միջոցի իրացումից առաջացած օգուտ կամ վնասը որոշվում է որպես ակտիվի իրացումից գուտ մուտքերի և հաշվեկշռային արժեքի տարբերություն և հաշվառվում է գործառնական շահույթում:

Չողը և շենքերը վերագնահատվում են կանոնավոր կերպով մոտավորապես 1-2 տարի հետո: Վերագնահատման հաճախականությունը կախված է ակտիվների իրական արժեքի փոփոխություններից: Այն դեպքում, երբ նշանակալի շեղում կա վերագնահատված ակտիվների իրական արժեքի և նրանց մնացորդային արժեքների միջև, ապա անցկացվում է հետագա վերագնահատում: Վերագնահատումը կատարվում է հիմնական միջոցների ողջ դասի համար:

Վերագնահատման արդյունքում ակտիվի արժեքի աճն արտացոլվում է կապիտալում՝ հիմնական միջոցների վերագնահատման պահուստում, բացի այն դեպքերից, երբ այն փոխհատուցում է ֆինանսական արդյունքներում տվյալ ակտիվի գծով նախկինում ճանաչված վերագնահատումից վնասը: այս դեպքում վերագնահատումից աճը նույնպես ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքներում: Վերագնահատման արդյունքում ակտիվի արժեքի նվազումը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքներում, բացի այն դեպքերից, երբ այն փոխհատուցում է նախկինում տվյալ ակտիվի գծով կապիտալում ճանաչված վերագնահատումից աճը:

Վերագնահատված գումարով հաշվառվող հիմնական միջոցների իրացման դեպքում, իրացված հիմնական միջոցների համապատասխան դասի վերագնահատման պահուստում վերագրված գումարը փոխանցվում է չբաշխված շահույթին:

4.15 Ներդրումային գույք

Ներդրումային գույքը, որը պահվում է վարձակալական եկամուտ ստանալու նպատակով, սկզբնապես հաշվառվում է սկզբնական արժեքով՝ ներառելով գործարքի ծախսումները: Սկզբնական ճանաչումից հետո ներդրումային գույքը չափվում է իրական արժեքի մոդելով՝ ՀՀՄՍ 40-ի նախատեսված կարգով:

Ներդրումային գույքից ստացված վարձակալական եկամուտը ներառվում է ներդրումային եկամուտում:

Ներդրումային գույքի իրական արժեքի փոփոխություններից առաջացող օգուտը կամ վնասը ներառվում է այն ժամանակաշրջանի շահույթում կամ վնասում, որի ընթացքում այն առաջացել է:

4.16 Ոչ նյութական ակտիվներ

Ոչ նյութական ակտիվները բաղկացած են համակարգչային ծրագրերից, լիցենզիաներից և վստահագրերից:

Առանձին ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվները սկզբնապես ճանաչվում են ինքնարժեքով: Նախնական ճանաչումից հետո ոչ նյութական ակտիվները հաշվառվում են ինքնարժեքով՝ նվազեցնելով կուտակված ամորտիզացիան և արժեզրկումից կորուստները: Ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայությունների ժամկետները կարող են լինել որոշակի կամ անորոշ: Որոշակի օգտակար ծառայությունների ժամկետներ ունեցող ոչ նյութական ակտիվներն ամորտիզացվում են գծային հիմունքով օգտակար ծառայության ընթացքում և գնահատվում են արժեզրկման առումով, երբ առկա են արժեզրկման հատկանիշներ: Ընկերությունն իրականացնում է ամորտիզացիայի հաշվարկ՝ կիրառելով հետևյալ տարեկան դրույթաչափերը՝

	Օգտակար ծառայության ժամկետ (տարիներ)	Տոկոսադրույք (%)
Լիցենզիաներ և լիազորագրեր	5-10	10-20
Համակարգչային ծրագրեր	1-10	10-100

Ամորտիզացիայի հաշվառման մեթոդները և ժամկետները վերանայվում են յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում: Համակարգչային ծրագրերի ընթացիկ սպասարկման ծախսերը հաշվառվում են որպես ծախս դրանց կատարման ժամանակ:

4.17 Վարձակալություն

Ցանկացած նոր պայմանագրի դեպքում Ընկերությունը դիտարկում է, թե արդյոք պայմանագիրը վարձակալական է, կամ պարունակում է վարձակալություն: Վարձակալությունը սահմանվում է որպես «պայմանագիր կամ պայմանագրի մի մաս, որը փոխհատուցման դիմաց փոխանցում է ակտիվի (հիմքում ընկած ակտիվ) օգտագործման իրավունքը որոշակի ժամանակահատվածի համար»: Այս սահմանումը կիրառելու համար Ընկերությունը գնահատում է, թե արդյոք պայմանագիրը բավարարում է հետևյալ երեք հիմնական գնահատականներին.

- պայմանագիրը պարունակում է որոշակիացված ակտիվ, որը կամ հստակ սահմանված է պայմանագրում, կամ սահմանվում է անուղղակի վկայության հիման վրա՝ որոշակիացվելով այն պահին, երբ ակտիվը դառնում է հասանելի Ընկերությանը,
- Ընկերությունն իրավունք ունի ստանալու որոշակիացված ակտիվի օգտագործումից, ըստ էության, բոլոր տնտեսական օգուտները օգտագործման ողջ ժամանակահատվածում՝ հաշվի առնելով նրա՝ պայմանագրի որոշակի շրջանակում իրավունքները,
- Ընկերությունն իրավունք ունի օգտագործման ժամանակահատվածի ընթացքում ուղղորդելու որոշակիացված ակտիվի օգտագործումը: Ընկերությունն իրավունք ունի ուղղորդել, թե «ինչպես և ինչ նպատակով» ակտիվն օգտագործել օգտագործման ժամանակաշրջանի ընթացքում:

Վարձակալության ճանաչում և չափում

Ընկերությունը որպես վարձակալ

Վարձակալության մեկնարկի ամսաթվի դրությամբ, Ընկերությունը պետք է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչի օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը և վարձակալության գծով պարտավորությունը: Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը չափվում է սկզբնական արժեքով, որը ձևավորվում է վարձակալության գծով պարտավորության սկզբնական չափումից, Ընկերության կատարած ցանկացած սկզբնական ուղղակի ծախսերից, վարձակալության ժամկետի ավարտին ակտիվի ապատեղակայման և քանդման ցանկացած ծախսի գնահատումից և նախքան վարձակալության մեկնարկի ամսաթիվը կատարված ցանկացած վարձակալական վճարներից (հանած ստացված ցանկացած խրախուսումները):

Ընկերությունը հաշվարկում է օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի մաշվածությունը գծային հիմունքով վարձակալության մեկնարկի ամսաթվից մինչև օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի օգտակար ծառայության ավարտի ամսաթվից կամ վարձակալության ժամկետի ավարտի ամսաթվից ամենավաղը: Ընկերությունը նաև գնահատում է օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը արժեզրկման համար, երբ այդպիսի ցուցանիշներ կան: Վարձակալված գույքի բարելավումները կապիտալիզացվում և մաշվում են գծային հիմունքով՝ որպես հիմք ընդունելով վարձակալության ժամկետից և վարձակալված գույքի օգտակար ծառայության ժամկետից նվազագույնը:

Մեկնարկի ամսաթվին Ընկերությունը չափում է վարձակալության գծով պարտավորությունը այդ ամսաթվին դեռևս չվճարված վարձավճարների ներկա արժեքով՝ դրանք զեղչելով՝ կիրառելով վարձակալությամբ ենթադրվող տոկոսադրույքը, եթե այդ դրույքը կարելի է հեշտությամբ որոշել, կամ Ընկերության լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը:

Վարձակալության գծով պարտավորության չափման մեջ ներառվող վարձավճարները պարունակում են հաստատուն վճարումներ (ներառյալ՝ ըստ էության հաստատուն վճարումներ), վարձակալության փոփոխուն վճարումներ, որոնք կախված են ինդեքսից կամ դրույքից, գումարներ, որոնք, ինչպես սպասվում է կվճարվեն մնացորդային արժեքի երաշխիքի ներքո և վճարումներից, որոնք առաջանում են օպցիոններից, որոնց իրագործման վերաբերյալ կա խելամիտ համոզումներ:

Սկզբնական չափումից հետո պարտավորությունը կնվազեցվի կատարված վճարումների և կմեծացվի տոկոսների չափով: Այն վերաչափվում է արտացոլելու ցանկացած վերագնահատում կամ փոփոխություն, կամ եթե առկա են փոփոխություններ ըստ էության հաստատուն վճարումներում:

Երբ վարձակալության գծով պարտավորությունը վերաչափվում է, համապատասխան ճշգրտումը արտացոլվում է օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվում կամ շահույթում և վնասում, եթե օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը նվազեցվել է գրոյի:

Ընկերությունը կարճաժամկետ վարձակալությունների և փոքրարժեք ակտիվների վարձակալությունների հաշվառման համար ընտրել է գործնական մոտեցումներ: Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվ և վարձակալության գծով պարտավորություն ճանաչելու փոխարեն, դրանց հետ կապված վճարումները վարձակալության ժամկետի ընթացքում ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում որպես ծախս՝ գծային հիմունքով:

Ընկերությունը սահմանում է իր լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը՝ վերլուծելով փոխառությունները արտաքին տարբեր աղբյուրների հիման վրա և կատարում է որոշակի ճշգրտումներ՝ արտացոլելու վարձակալության պայմանները և վարձակալված ակտիվի տեսակը:

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվները ընդգրկվել են հիմնական միջոցների տողում, իսկ վարձակալության գծով պարտավորությունները՝ այլ պարտավորություններում:

Ընկերությունը որպես վարձատու

Որպես վարձատու՝ Ընկերությունը դասակարգում է իր վարձակալությունները որպես գործառնական:

Ակտիվների վարձակալությունը, որի դեպքում ակտիվի սեփականության հետ կապված բոլոր ռիսկերն ու օգուտները պահպանվում են վարձատուի մոտ, դասակարգվում է որպես գործառնական վարձակալություն: Գործառնական վարձակալության շրջանակներում վարձավճարները ճանաչվում են որպես եկամուտ գծային հիմունքով վարձակալության ժամկետի ընթացքում և ներառվում են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում «այլ եկամուտներ հոդվածում»:

4.18 Ներգրված միջոցներ

Ներգրված միջոցները, որոնք ներառում են բանկերից ստացված վարկերը, սկզբնապես ճանաչվում են ստացված միջոցների իրական արժեքով՝ հանած գործառնությունների գծով ուղղակի ծախսերը: Սկզբնական ճանաչումից հետո ներգրված միջոցները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Եկամուտները և ծախսերը գրանցվում են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, ինչպես պարտավորությունների ապաճանաչման ժամանակ, այնպես էլ ամորտիզացիայի ընթացքում:

4.19 Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է, երբ Ընկերությունն ունի ներկա իրավական կամ կառուցողական պարտականություն որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, և հավանական է, որ այդ պարտականությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտներ մարմնավորող միջոցների արտահոսք, և պարտականության գումարը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել:

4.20 Սեփական կապիտալ

Բաժնետիրական կապիտալ

Սովորական բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես կապիտալ: Նոր բաժնետոմսերի թողարկմանը, բացի կազմակերպությունների միավորման դեպքում թողարկվող բաժնետոմսերի, վերաբերող ուղղակի ծախսերը նվազեցվում են կապիտալի աճից: Երբ թողարկման արդյունքում ստացված գումարների իրական արժեքը գերազանցում է բաժնետոմսերի անվանական արժեքը, տարբերությունը հաշվառվում է որպես հավելավճար:

Չբաշխված շահույթ

Չբաշխված շահույթը ներառում է ընթացիկ և նախորդ ժամանակաշրջանների չբաշխված շահույթը:

Շահաբաժիններ

Հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվով շահաբաժինները դուրս են գրվում կապիտալից և ճանաչվում են որպես պարտավորություն, միայն երբ դրանք հաստատվում են հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվով կամ մինչև այդ: Հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվից հետո մինչև ֆինանսական հաշվետվությունների հրապարակման ամսաթիվը հայտարարված կամ հաստատված շահաբաժինները բացահայտվում են:

Հիմնական միջոցների վերագնահատման պահուստ

Հիմնական միջոցների վերագնահատման աճը օգտագործվում է գրանցելու համար հիմնական միջոցների իրական արժեքի աճը և նվազումը այն չափի, որ նման նվազումը վերաբերում է նույն ակտիվի աճին, որը նախկինում ճանաչվել էր սեփական կապիտալում:

Վաճառքի համար մատչելի ներդրումային արժեթղթերի վերագնահատման պահուստ

Այս պահուստը արտացոլում է վաճառքի համար մատչելի ներդրումային արժեթղթերի իրական արժեքի փոփոխությունները:

5 Կարևորագույն հաշվապահական գնահատումներ և դատողություններ

ՖՀՄՍ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումը պահանջում է, որ Ընկերության ղեկավարությունը կատարի կարևորագույն հաշվապահական գնահատումներ, դատողություններ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն են թողնում ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվի դրությամբ ակտիվների և պարտավորությունների ներկայացվող գումարների, ինչպես նաև հաշվետու ժամանակաշրջանի եկամուտների և ծախսերի վրա: Գնահատումները և դրանց հետ կապված ենթադրությունները, հիմնված պատմական փորձի և այլ գործոնների վրա, հիմք են հանդիսանում դատողություններ անելու այն ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների վերաբերյալ, որոնց արժեքը հնարավոր չէ որոշել այլ վստահելի աղբյուրներից: Ամեն դեպքում, չնայած գնահատումները հիմնվում են ղեկավարության կողմից ընթացիկ իրադարձությունների լավագույն պատկերացումների վրա, փաստացի արդյունքները վերջին հաշվով կարող են տարբերվել կատարված գնահատումներից:

Գնահատումները և հիմքում ընկած ենթադրությունները շարունակաբար վերանայվում են: Հաշվապահական հաշվառման գնահատումների վերանայումները ճանաչվում են այն ժամանակաշրջանում, որում վերանայվել են, և այն ապագա ժամանակաշրջաններում, որոնց վրա կարող են ազդեցություն ունենալ:

5.1 Դատողություններ

Ներդրումային արժեթղթերի դասակարգում

Ընկերության ներդրումային արժեթղթերը ներառում են պետական և ոչ պետական պարտատոմսերը: Սկզբնական ճանաչման ժամանակ Ընկերությունը դասակարգում է արժեթղթերը որպես վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ, որոնց իրական արժեքի ճշգրտումն իրականացվում է կապիտալում:

5.2 Ենթադրություններ և գնահատման անորոշություն

Ապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորություններ

Ապահովագրության պայմանագրերի համար գնահատումները պետք է կատարվեն ինչպես հաշվեկշռի ամսաթվի դրությամբ ներկայացված ակնկալվող պահանջների վերջնական արժեքի համար, այնպես էլ այն ակնկալվող պահանջների արժեքի համար, որոնք տեղի են ունեցել, սակայն դեռևս չեն ներկայացվել հաշվեկշռի ամսաթվի դրությամբ (ՏՉՊՊ): Պահանջների վերջնական արժեքը հստակորեն որոշելու համար կարող է զգալի ժամանակ պահանջվել և որոշ պայմանագրերի դեպքում, տեղի ունեցած, սակայն չներկայացված պահանջները կազմում են հաշվեկշռի պարտավորությունների մեծ մասը:

Այս գնահատումների հիմքում ընկած հիմնական ենթադրությունը կայանում է նրանում, որ Ընկերության անցյալ պահանջները կարող են օգտագործվել պահանջների հետագա զարգացումը և, հետևաբար նաև, պահանջների վերջնական արժեքը կանխատեսելու համար: Որպես այդպիսին, այս մեթոդներն արտացոլում են վճարված և տեղի ունեցած վնասները, յուրաքանչյուր պահանջի գծով միջին ծախսերը, նախորդ տարիներում հետագոտված պահանջների քանակը և ակնկալվող վնասաբերության ցուցանիշները: Պահանջների պատմական զարգացումը հիմնականում վերլուծվում է տվյալ տարվա համար, սակայն կարող է նաև վերլուծվել աշխարհագրական տարածքից ելնելով, ինչպես նաև ըստ նշանակալի ապահովագրական դասերի: Հիմնական դժվարությունը կայանում է նրանում, որ Հայաստանի ապահովագրական շուկան համեմատաբար նոր է և անկայուն, այդուամենայնիվ, գրեթե անհնար է կատարել ապագա գնահատումներ՝ հիմնվելով պատմական տվյալների վրա:

Ընկերությունը գնահատում է ներկայացված պահանջները «դեպք-առ-դեպք» մեթոդով:

Իրական արժեքի չափումը

Ֆինանսական գործիքների (երբ ակտիվ շուկայի գնանշումներ չկան) և ոչ ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքը սահմանելու համար ղեկավարությունն օգտագործում է գնահատման տեխնիկա: Սա ներառում է գնահատումների և ենթադրությունների մշակում համապատասխան նրան, թե շուկայի մասնակիցները ինչպես կգնահատեն գործիքները: Ղեկավարությունն իր ենթադրություններում որքան հնարավոր է հիմնվում է դիտարկվող տվյալների վրա, սակայն դրանք միշտ չէ, որ հասանելի են: Այդ դեպքում, ղեկավարությունն օգտագործում է իր ունեցած ամենալավ տեղեկատվությունը: Գնահատված իրական արժեքը կարող է տարբերվել փաստացի արժեքից, որը հաշվետու ժամանակաշրջանի դրությամբ կարող է հասանելի լինել անհատական գործարքների դեպքում (տես՝ ծանոթագրություն 31):

Հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետ

Հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետի գնահատումը դատողության արդյունք է՝ հիմնված նման ակտիվի հետ կապված փորձի վրա: Ապագա տնտեսական օգուտները մարմնավորվում են ակտիվներում և սպառվում հիմնականում օգտագործմանը զուգընթաց: Այնուամենայնիվ, այնպիսի գործոնները, ինչպիսիք են գործառնական, տեխնիկական կամ առևտրային մաշվածությունները, հաճախ հանգեցնում են ակտիվի տնտեսական օգուտների նվազեցմանը: Ղեկավարությունը մնացորդային օգտակար ծառայության ժամկետը գնահատում է ակտիվի ընթացիկ տեխնիկական վիճակին համապատասխան և ըստ այն գնահատված ժամանակաշրջանի, որի ընթացքում Ընկերության կանխատեսում է ստանալ օգուտներ: Մնացորդային օգտակար ծառայության ժամկետի գնահատման համար հաշվի են առնվում հետևյալ հիմնական գործոններն. ակտիվների կանխատեսվող օգտագործումը, գործառնական գործոններից և

պահպանման ծրագրից կախված՝ մաշվածությունը և շուկայական պայմանների փոփոխություններից առաջացող տեխնիկական և առևտրային մաշվածությունը:

Ղեբիտորական պարտքերի գծով արժեզրկումից պահուստներ

Ընկերությունը գնահատում է խնդրահարույց ղեբիտորական պարտքերը յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի համար՝ պարզելու համար, թե արդյոք անհրաժեշտ է արժեզրկման պահուստ ձևավորել ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում: Մասնավորապես, ղեկավարության դատողությունն անհրաժեշտ է ապագա դրամական հոսքերի գումարը և պարբերականությունը գնահատելու համար, երբ անհրաժեշտ է պահանջվող պահուստի չափը որոշել: Նման գնահատումները հիմնված են որոշ գործոնների շուրջ ենթադրությունների վրա և ներկա արդյունքները կարող են տարբերվել հանգեցնելով պահուստում հետագա փոփոխությունների:

Նշանակալի ղեբիտորական պարտքերի համար անհատական ստեղծված հատուկ պահուստներից բացի, Ընկերությունը նաև ստեղծում է արժեզրկման խմբային պահուստներ այն ռիսկերի գծով, որոնք չնայած որ անհատապես չեն գնահատվել, սակայն պարունակում են չվճարման ավելի մեծ ռիսկ, քան սկզբնապես որոշվել էր: Սա հաշվի է առնում այնպիսի գործոնների ազդեցությունը, ինչպիսիք են վատթարացումը երկրի և արդյունաբերության ռիսկում և տեխնոլոգիական հնացումը, ինչպես նաև բացահայտված կառուցվածքային թերությունները կամ դրամական հոսքերի նվազումները:

Հարկային օրենսդրություն

ՀՀ հարկային օրենսդրությունը ենթակա է տարակարծիք մեկնաբանությունների: Տես 29 ծանոթագրությունը:

Ընկերության ղեկավարությունը չի վերանայել իր նախորդ գնահատումները, այսինքն չի ապաճանաչել հիմնական միջոցների հետ կապված իր նախկինում գնահատված հետաձգված հարկային պարտավորությունը և շարունակում է կատարել իր հարկային հաշվառումը, ինչպես նախկինում:

6. Հիմնական միջոցներ

Հազար ՀՀ դրամ	Հոդ	Շեքեր	Համակարգչային տեխնիկա և կապի միջոցներ	Փոխադրա- միջոցներ	Գրասենյակային սարքավորումներ	Այլ հիմնական միջոցներ	Ֆինանսական ակտիվի օգտագործման իրավունք	Ընդամենը
Վերականգնարարական ԱՐՇԵՔ								
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ		3,600	1,148,283	374,678	89,145	215,873	48,526	2,008,996
Վերազնահատում			84,207					84,207
Վերազնահատման արդյունքում մաշվածության ճշգրտում								-
Ավելացում			88,412	400	2,402			91,214
Օտարում			(31,100.68)	(10,023)	(45,234)			(86,357)
Վերադասակարգում								-
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ		3,600	1,232,490	431,989	79,522	173,041	48,526	2,098,059
Վերազնահատում								-
Վերազնահատման արդյունքում մաշվածության ճշգրտում								-
Ավելացում			78,250		3,606			81,856
Օտարում			(107,744)	(400)	(33,201)		(128,891)	(318,762)
Վերադասակարգում								-
2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ		3,600	1,232,490	402,495	79,122	143,446	(0)	1,861,153
ԿՈՐԵՍԿԱՏ ՄԱՆՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ								
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ			98,783	283,137	66,997	177,488	26,818	726,261
Հատկացումներ			23,062	40,553	13,003	15,063	10,019	127,477
Վերազնահատման արդյունքում մաշվածության ճշգրտում			8,946					8,946
Օտարում			(31,087)	(6,198)	(44,032)			(81,317)
Վերադասակարգում								-
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ			130,791	292,603	73,802	148,519	36,837	781,368
Հատկացումներ			18,565	73,606	3,052	9,178.49	10,019.00	24,638.55
Վերազնահատման արդյունքում մաշվածության ճշգրտում								-
Օտարում			(70,277)	(94)	(27,585)	(46,856)	(123,455)	(288,267)
Վերադասակարգում								-
2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ			149,355	295,932	76,760	130,112	(0)	652,160
ՀԱՆՎԵՎՈՒՄՆԻՆ ԱՐՇԵՔ								
2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ		3,600	1,083,134	106,563	2,362	13,334	(0)	1,208,993
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ		3,600	1,101,699	139,386	5,720	24,522	11,689	1,316,691

Ակտիվների վերագնահատում

Ընկերության հողի և շենքերի վերջին վերագնահատումը կատարվել է 31.12.2022թ. դրությամբ լիցենզավորված անկախ գնահատողի կողմից՝ կիրառելով համեմատական, ծախսային և եկամտային մեթոդները: Արդյունքում գրանցվել է անշարժ գույքի միավորների արժեքի գուտ աճ 75,261 հազար դրամ գումարի չափով: Իրական արժեքով անշարժ գույքի գնահատման համար Ղեկավարությունը հինգ է ընդունում անկախ գնահատողների կողմից ներկայացված արդյունքները:

Ամբողջությամբ մաշված ակտիվներ

2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ հիմնական միջոցների ցանկում ներառված ամբողջությամբ մաշված ակտիվների սկզբնական արժեքը կազմում է 285,570.00 հազար դրամ (2022թ. 293,348.00 հազար դրամ):

Հիմնական միջոցների սահմանափակումներ

2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ Ընկերությունը չունի գրավադրված գույք (2022թ.՝ ոչինչ):

Ֆինանսական ակտիվի օգտագործման իրավունք

Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը առաջացել էր Հրաչյա Քոչար 35/1 հասցեում գտնվող գրասենյակի վարձակալության արդյունքում: Բացառությամբ կարճաժամկետ վարձակալությունների և հիմքում ընկած փոքրածեղ ակտիվների վարձակալությունների՝ յուրաքանչյուր վարձակալություն արտացոլվել էր ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում որպես օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվ և վարձակալության գծով պարտավորություն: Ընկերությունը դասակարգել էր իր վարձակալության գծով պարտավորությունը այլ պարտավորություններում (տե՛ս ծանոթագրություն 18): 2023թ-ի հունիսին դադարեցվել է Հրաչյա Քոչար 35/1 հասցեում գտնվող գրասենյակի վարձակալության պայմանագիրը, որի արդյունքում Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը և ֆինանսական պարտավորությունը ապաճանաչվել են:

7. Ոչ նյութական ակտիվներ

Հազար ՀՀ դրամ	Լիցենզիաներ և վտանագրեր	Համակարգչային ծրագրեր	Այլ ոչ նյութական ակտիվներ	Ընդամենը
ՍՎՃՐԱԿԱՆ ԱՐԺԵՔ				
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	32,465	230,276	2,019	264,760
Ավելացում	22,425	54,916	-	77,341
Օտարում	(16,106)	-	-	(16,106)
Վերադասակարգում	-	-	-	-
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	38,784	285,192	2,019	325,995
Ավելացում	31,049	74,820	-	105,869
Օտարում	(38,299)	(33,254)	-	(71,552)
Վերադասակարգում	-	-	-	-
2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	31,534	326,758	2,019	360,311
ԱՄՈՒՏԻՉԱՑԻՎ				
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	15,829	113,428	1,732	130,989
Մասնաձևեր	29,441	22,287	202	51,930
Օտարում	(16,106)	-	-	(16,106)
Վերադասակարգում	-	-	-	-
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	29,164	135,715	1,934	166,813
Մասնաձևեր	25,347	22,104	84	47,535
Օտարում	(38,299)	(33,253)	-	(71,552)
Վերադասակարգում	-	-	-	-
2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	16,212	124,566	2,018	142,796
ՀԱՆՎԵՎԿՈՒՑԻՆ ԱՐԺԵՔ				
2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	15,322	202,192	1	217,515
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	9,620	149,477	85	159,182

2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ Ընկերությունը չի տիրապետել պարտավորությունների դիմաց գրավադրված կամ որևէ այլ սահմանափակված ենթակա ոչ նյութական ակտիվներ:

8. Հետաձգված ձեռքբերման ծախսեր

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է տվյալ ժամանակաշրջանի համար հետաձգված ձեռքբերման ծախսերի շարժը.

Հազար ՀՀ դրամ	Ընդամենը
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	343,709
Հետաձգված ձեռքբերման ծախսեր Ծախսի ճանաչում (Շանտթ. 22)	2,165,391 (1,785,674)
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	743,426
Հետաձգված ձեռքբերման ծախսեր Ծախսի ճանաչում (Շանտթ. 22)	2,348,911 (2,007,728)
2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	1,084,609

9. Ապահովագրության գծով դեբիտորական պարտքեր

Հազար ՀՀ դրամ	2023թ. սեպտեմբերի 30	2022թ. դեկտեմբերի 31
Դահլիճներ ապահովագրողների նկատմամբ	2,433,396	1,550,557
Դահլիճներ վերապահովագրողների նկատմամբ	1,756,303	601,089
Դահլիճներ միջնորդների նկատմամբ	1,825	832
Ուղիղ հատուցումների գծով դեբիտորներ	136,406	88,921
Կանխավճարներ ապահովագրության գծով	233,291	78,102
Սուբորդացիա	39,635	36,565
Արժեզրկումից պահուստ	(35,102)	(17,122)
Ընդամենը ապահովագրության գծով դեբիտորական պարտքեր	4,565,754	2,338,944

Տարվա ընթացքում արժեզրկումից պահուստի շարժը ապահովագրության գծով դեբիտորական պարտքերի գծով հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	Ընդամենը
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	27,048
Տարվա ծախս	59,836
Դուրս գրում	(95,384)
Վերադարձ	25,621
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	17,121
Տարվա ծախս (ճանտթ. 23)	21,663
Դուրս գրում	(25,621)
Վերադարձ	95,384
2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	108,547

10. Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Հազար ՀՀ դրամ	2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Ավանդներ	2,778,534	1,980,332
Ընդամենը պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	2,778,534	1,980,332

Ավանդները ժամկետանց կամ արժեզրկված չեն:

Ավանդները բանկերում ունեն 90 օրից ավել մարման ժամկետ (կամ կարճաժամկետ են, բայց պարբերաբար մարման ժամկետները վերանայվում են և երկարաձգվում):

2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ այլ ֆինանսական կազմակերպություններում ավանդները՝ 2,285,959 հազար դրամ գումարով (82.27%) կենտրոնացված են 4 բանկերում:

2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ Ընկերության ներգրավված միջոցների և ստացված երաշխիքների դիմաց գրավադրված ավանդ չկա (2022թ.՝ ոչինչ):

11. Ներդրումային արժեթղթեր

Հազար ՀՀ դրամ	2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Զգնաշվող ներդրումներ		
ՀՀ պետական պարտատուներ	3,540,973	4,887,132
Ոչ պետական պարտատուներ	414,551	-
Փայլանասակցություն ՀՀ կազմակերպություններում	0	-
Արժեզրկումից պահուստ	-	-
Ընդամենը ներդրումներ	3,955,524	4,887,132

Փայլանասակցության գծով արժեզրկման կորուստների պահուստի շարժը հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	Ընդամենը
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	-
Տարվա ծախս	-
Դուրսգրում	-
Վերադարձ	-
2022 դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	-
Տարվա ծախս	-
Դուրսգրում	-
Վերադարձ	-
2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	-

Ոչ բոլոր պարտքային արժեթղթերն ունեն հաստատուն տոկոսներ:

Զգնաշված վաճառքի համար մատչելի պարտքային արժեթղթերի իրական արժեքը չափվում է՝ կիրառելով գնահատման մեխանիզմ, որն օգտագործում է ներկա շուկայական դրույքները՝ ապագա դրամական հոսքերը գերազանցելու համար:

Վաճառքի համար մատչելի պարտքային արժեթղթերը 2,839,998 հազար դրամով իրական արժեքով գրավադրված են հետզման պայմանագրերով բանկերում, որոնց վերավաճառքի կամ գրավադրման իրավունքը երրորդ կողմին չի փոխանցվել: Դրանք վերադասակարգվել են որպես հետզման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր հաշվապահական հաշվեկշռում՝ առանձին տողում (Շանթթ. 11):

2023թ. սեպտեմբերի 30 -ի դրությամբ Ընկերության կողմից ստացված վարկերի դիմաց գրավադրված ոչ պետական պարտատուներ չկան (2022թ.՝ ոչինչ):

11. Վարկեր ռեպո համաձայնագրերով

Հազար ՀՀ դրամ	Ավտիվ		Պարտավորություն	
	2023թ. սեպտեմբերի 30	2022թ. դեկտեմբերի 31	2023թ. սեպտեմբերի 30	2022թ. դեկտեմբերի 31
Ռեպո համաձայնագրերով գրավադրված արժեթղթեր	2,839,998	481,851	2,827,392	632,497
Ընդամենը	2,839,998	481,851	2,827,392	632,497

12. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Հազար ՀՀ դրամ	2023թ. սեպտեմբերի 30	2022թ. դեկտեմբերի 31
Կանխիկ դրամական միջոցներ	-	-
Բանկային հաշիվներ	31,101	30,853
Ընդամենը դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	31,101	30,853

2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ 29,439 հազար դրամ գումարով (94.66%) հաշիվները կենտրոնացված են 7 բանկերում:

13. Բաժնետիրական կապիտալ

2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ Ընկերության գրանցված և ամբողջությամբ վճարված բաժնետիրական կապիտալը կազմում է 2,536,260 հազ. դրամ: Համաձայն Ընկերության կանոնադրության, բաժնետիրական կապիտալը կազմված է թվով 4,124 սովորական բաժնետոմսերից՝ յուրաքանչյուրը 615,000 դրամ անվանական արժեքով:

2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ Ընկերության բաժնետերերն են.

Հազար ՀՀ դրամ	2023թ. սեպտեմբերի 30		2022թ. դեկտեմբերի 31	
	Վճարված բաժնետիրական կապիտալ	Բաժնետնայն վճարված կապիտալ, %	Վճարված բաժնետիրական կապիտալ	Բաժնետնայն վճարված կապիտալ, %
Առև Այբույան «Ինվեստ-Պոլիս» ՓԲԸ	634,065	25	634,065	25
	1,902,195	75	1,902,195	75
Ընդամենը	2,536,260	100	2,536,260	100

2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ Ընկերության կողմից հետ գնված բաժնետոմսեր չեն եղել:

14. Ապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորություններ

Հազար ՀՀ դրամ	Ապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորություն	Վերապահովագրական ակտիվներ	2023թ. սեպտեմբերի 30		2022թ. դեկտեմբերի 31	
			Չուտ պարտավորություններ	Ապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորություն	Չուտ պարտավորություններ	Ապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորություն
Չվաստակա ապահովագրական վճարներ	6,108,807	(1,942,375)	4,166,432	5,086,132	(1,217,016)	3,869,116
Տեղի ունեցած, սակայն չներկայացված պահանջներ	1,133,410	(621,941)	511,469	1,151,343	(736,590)	414,753
Ներկայացված պահանջներ	1,365,439	(674,540)	690,899	1,026,655	(310,674)	715,981
2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ / 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	8,607,656	(3,238,856)	5,368,800	7,264,130	(2,264,280)	4,999,850

Ծանոթագրության հաջորդ աղյուսակները ցույց են տալիս ապահովագրական պարտավորությունների և համապատասխան վերապահովագրական ակտիվների գծով փոփոխությունները հաշվետու ժամանակաշրջանների համար.

Չվաստակա ապահովագրավճարներ

Հազար ՀՀ դրամ	Ապահովագրական պարտավորություններ		Վերապահովագրական ակտիվներ		Չուտ պարտավորություններ	
	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Չվաստակա ապահովագրական վճարներ	4,446,880	5,086,132	(2,101,742)	(1,217,016)	2,345,138	3,869,116
Որպեսզի ժամանակաշրջանի ապահովագրավճարներ	15,560,490	14,921,238	(4,712,083)	(5,596,809)	10,848,407	(9,324,429)
Որպեսզի ժամանակաշրջանում վաստակա ապահովագրավճարներ	(14,921,238)	5,086,132	5,596,809	(1,217,016)	(9,324,429)	3,869,116
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	5,086,132	5,086,132	(1,217,016)	(1,217,016)	3,869,116	3,869,116
Որպեսզի ժամանակաշրջանի ապահովագրավճարներ	14,650,941	14,650,941	(5,544,489)	(5,544,489)	9,106,453	9,106,453
Որպեսզի ժամանակաշրջանում վաստակա ապահովագրավճարներ	(13,628,266)	1,026,655	4,819,130	(1,942,375)	(8,809,136)	4,166,432
2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	6,108,807	6,108,807	(1,942,375)	(1,942,375)	4,166,432	4,166,432

Պահանջների պահուստ

Հազար ՀՀ դրամ	Ապահովագրական պարտավորություններ		Վերապահովագրական ակտիվներ		Չուտ պարտավորություններ	
	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Տեղի ունեցած, սակայն չներկայացված պահանջներ	717,114	1,133,410	(335,731)	(621,941)	381,383	511,469
Ներկայացված պահանջներ	797,125	1,365,439	(234,966)	(674,540)	562,159	690,899
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,514,239	1,514,239	(570,697)	(570,697)	943,542	943,542
ԼՉԴՊ և ՏՉԴՊ ընդհանուր փոփոխություն	2,727,276	2,727,276	(1,894,263)	(1,894,263)	833,013	833,013
Վճարված հատուցումներ	(2,083,517)	(2,083,517)	1,417,698	1,417,698	(645,819)	(645,819)
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2,177,998	2,177,998	(1,047,262)	(1,047,262)	1,130,736	1,130,736
Տեղի ունեցած, սակայն չներկայացված պահանջներ	1,151,343	1,133,410	(736,590)	(621,941)	414,753	511,469
Ներկայացված պահանջներ	1,026,655	1,365,439	(310,674)	(674,540)	715,982	690,899
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2,177,998	2,177,998	(1,047,262)	(1,047,262)	1,130,735	1,130,735
ԼՉԴՊ և ՏՉԴՊ ընդհանուր փոփոխություն	2,163,822	2,163,822	(1,297,932)	(1,297,932)	865,890	865,890
Վճարված հատուցումներ	(1,842,971)	(1,842,971)	1,048,714	1,048,714	(794,257)	(794,257)
2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	2,498,849	2,498,849	(1,296,482)	(1,296,482)	1,202,368	1,202,368
Տեղի ունեցած, սակայն չներկայացված պահանջներ	1,133,410	1,133,410	(621,941)	(621,941)	511,469	511,469
Ներկայացված պահանջներ	1,365,439	1,365,439	(674,540)	(674,540)	690,899	690,899
2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	2,498,849	2,498,849	(1,296,482)	(1,296,482)	1,202,368	1,202,368

15. Ապահովագրության գծով կրեդիտորական պարտքեր

Հազար ՀՀ դրամ	2023թ. սեպտեմբերի 30	2022թ. դեկտեմբերի 31
Ապահովորդների վճարվելիք գումարներ	259,248	56,675
Վերապահովագրողների վճարվելիք գումարներ	1,978,025	534,919
Պրեմիաների, բորքերների և միջնորդների վճարվելիք գումարներ	214,783	74,362
Ուղիղ հատուցումների գծով վճարվելիք գումարներ	50,383	84,856
Ընդամենը ապահովագրության գծով կրեդիտորական պարտքեր	2,502,439	750,812

16. Հետզման պայմանագրեր բանկերի հետ

Հազար ՀՀ դրամ	Ապրիլ		Պարտավորություն	
	2023թ. սեպտեմբերի 30	2022թ. դեկտեմբերի 31	2023թ. սեպտեմբերի 30	2022թ. դեկտեմբերի 31
Ռեպո համանպատեղելով գրավադրված արժեթղթեր (Ցանք. 11)	2,839,998	481,851	2,827,392	632,498
Ընդամենը	2,839,998	481,851	2,827,392	632,498

17. Ալագա ժամանակաշրջանի եկամուտներ

Ալագա ժամանակաշրջանի եկամուտները վերաբերում են հետաձգված վերապահովագրության պայմանագրերի ստացվելիք միջնորդավճարներին, որոնց շարժը ներկայացված է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	Ընդամենը
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	146,787
Հետաձգված վերապահովագրության միջնորդավճարներ (Ցանք. 21) եկամտի ճանաչում	519,000 (554,821)
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	110,966
Հետաձգված վերապահովագրության միջնորդավճարներ (Ցանք. 21) եկամտի ճանաչում	611,258 (571,252)
2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	150,972

18. Այլ պարտավորություններ

Հազար ՀՀ դրամ	2023թ. սեպտեմբերի 30	2022թ. դեկտեմբերի 31
Այլ պարտավորություններ (ֆինանսական)		
Ֆինանսական վարձավարության գծով վճարվելիք գումարներ	-	39,129
Վճարվելիք գումարներ	55,467	101,331
Ավտոպահովագրողների բյուրոյին վճարվելիք գումարներ		
Պարտավորություններ աննախավի նկատմամբ	272,691	194,093
Այլ վճարվելիք գումարներ	4,902	2,868
Այլ պարտավորություններ (ոչ ֆինանսական)	333,060	337,421
Պարտավորություններ հարկերի գծով՝ բացառությամբ շահութահարկի	29,904	44,307
Ընդամենը այլ պարտավորություններ	362,964	381,728

19. Ապահովագրավճարներ

Հազար ՀՀ դրամ	Համախառն ապահովագրավճարներ	Փոփոխություն	Համախառն ապահովագրավճարների գծով հասույթ	Արժեքի փոփոխությունների և Ծախս ապահովագրավճարի գծով	Համախառն ապահովագրավճարների գծով հասույթ, արժեքը մինչև հետ	Վերապահովագրողների փոխանցված ապահովագրավճարներ	Վերապահովագրողների մնաց չվճարված ապահովագրավճարների համախառն պահուստի փոփոխություն	Փոփոխված վատակած ապահովագրավճարներ	Ապահովագրված ռիսկերի գծով զուտ հասույթ	2023
Պրեմիա պատահարներից ապահովագրություն	750,756	(98,837)	651,919	(306)	651,613	(432,613)	82,725	(349,888)	301,725	
Ստորջրային ապահովագրություն	4,962,663	(737,985)	4,224,678	(6,959)	4,217,719	(16,884)	5,533	(11,351)	4,206,368	
Ցանցային տրանսպորտի ապահովագրություն	923,272	(20,208)	903,064	(5,045)	898,019	(465,573)	84,103	(381,470)	516,549	
Օդանավակցի ապահովագրություն	101,553	70,682	172,235	-	172,235	(96,130)	16,477	(153,758)	16,477	
Փոխադրվող զրպի (բեռների) ապահովագրություն	85,697	84	85,781	11	85,791	(45,588)	1,114	(44,574)	41,218	
Գրքերից, բնական արեւոյներից և զրպից հասցված այլ վնասներից ապահովագրություն	4,626,534	(602,287)	4,024,247	(34,979)	3,989,268	(4,002,164)	620,394	(3,381,770)	607,498	
Ցանցային ավտոտրանսպորտային միջոցների օգտագործումից բխող պատահանաստիվության կանախորդ ապահովագրություն	26,454	1,774	28,228	-	28,228	(15,765)	398	(15,367)	12,861	
Օդանավակցի (նավահան) փոխադրվող օդատարի օգտագործումից բխող պատահանաստիվության ապահովագրություն	54,878	57,092	111,970	-	111,970	(50,397)	(48,577)	(98,974)	12,996	
Շինարարության ապահովագրություն	214,503	12,935	227,438	(12)	227,426	(184,910)	(7,716)	(192,626)	34,800	
Երաշխիքի տրամադրում	106,068	(74,745)	31,323	-	31,323	(22,553)	15,889	(6,664)	24,659	
Ֆինանսական վնասների ապահովագրություն	247,478	40,100	287,577	(718)	286,859	(122,817)	14,785	(108,032)	178,827	
Նքանցության ապահովագրություն	522,376	(83,897)	438,479	(197)	438,282	(88,996)	14,338	(74,658)	363,624	
Ցանցային ավտոտրանսպորտային միջոցների օգտագործումից բխող պատահանաստիվության պարտադիր ապահովագրություն	2,028,710	412,617	2,441,327	1,456	2,442,783	-	-	-	2,442,783	
սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	14,650,942	(1,022,675)	13,628,267	(46,750)	13,581,517	(5,544,488)	725,357	(4,819,131)	8,762,386	
Հազար ՀՀ դրամ										2022
Պրեմիա պատահարներից ապահովագրություն	692,423	(188,105)	504,318	28	504,347	(350,897)	109,748	(241,150)	263,197	
Ստորջրային ապահովագրություն	4,674,793	(1,121,788)	3,553,005	(821)	3,552,184	(19,031)	3,922	(15,109)	3,537,075	
Ցանցային տրանսպորտի ապահովագրություն	829,096	(92,770)	736,326	(2,391)	733,935	(413,216)	(79,623)	(492,839)	241,096	
Օդանավակցի ապահովագրություն	101,126	(35,517)	65,608	-	65,608	(95,563)	27,690	(67,873)	(2,265)	
Փոխադրվող զրպի (բեռների) ապահովագրություն	94,222	11,658	105,880	400	106,279	(48,342)	(6,152)	(54,495)	51,785	
Գրքերից, բնական արեւոյներից և զրպից հասցված այլ վնասներից ապահովագրություն	3,158,803	(260,317)	2,898,486	(16,258)	2,882,228	(2,878,983)	152,116	(2,726,867)	155,361	
Ցանցային ավտոտրանսպորտային միջոցների օգտագործումից բխող պատահանաստիվության կանախորդ ապահովագրություն	29,482	843	30,325	-	30,325	(16,555)	(4,726)	(21,281)	9,045	
Օդանավակցի (նավահան) փոխադրվող օդատարի օգտագործումից բխող պատահանաստիվության ապահովագրություն	55,901	11,604	67,505	-	67,505	(48,344)	(16,878)	(65,220,907)	2,284	
Շինարարության ապահովագրություն	272,156	(15,097)	257,059	(14,288)	242,771	(236,709)	16,157	(220,552)	22,219	
Երաշխիքի տրամադրում	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Ֆինանսական վնասների ապահովագրություն	323,929	(66,571)	257,358	(204)	257,154	(150,537)	31,525	(119,012)	138,142	
Նքանցության ապահովագրություն	345,184	(54,279)	290,905	352	291,257	(107,626)	27,924	(79,702)	211,554	
Ցանցային ավտոտրանսպորտային միջոցների օգտագործումից բխող պատահանաստիվության պարտադիր ապահովագրություն	2,402,290	52,330	2,454,620	(2,010)	2,452,609	-	-	-	2,452,609	
սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	12,979,407	(1,758,010)	11,221,396	(35,192)	11,186,204	(4,385,804)	261,702	(4,104,102)	7,082,102	

20. Ապահովագրական հատուցումներ

Հազար ԳԴ դրամ	Դժբախտ պատահախններ	Ատուցություն	Ցանցաքանի տրամադրում	Օրհանաձիտ ապահովագրություն	Փոխարդիտ գույք (բեռներ)	Դրդին և բնական արժանքներ	Ցանցաքանի տրամադրումից բխող պատահականառնություններ	Ընդհանուր պատահականառնություններ	Ֆինանսական վնասներ	Աջակցություն	ԱՊՊԱ	2023թ. սեպտեմբերի 30 Ընդամենը
Ընթացիկ տարվա հատուցումներ	101,858	3,318,595	313,800	-	57,768	2,121,253	2,037	410	-	78,128	1,813,978	7,608,627
Փոփոխություն տեղի ունեցած, սակայն չներկայացված պահանջների պահուստում	(16,667)	41,425	2,817	(0)	13,221	(51,401)	55	650	200	3,201	(11,434)	(17,933)
Փոփոխություն ներկայացված, սակայն չներկայացված պահանջների պահուստում	8,471	54,427	28,557	(9)	(51,405)	384,704	-	2,928	4,000	1,858	(94,747)	338,784
Ապահովագրական հատուցումներ	93,662	3,414,447	344,974	(9)	19,584	2,454,556	2,092	3,988	4,200	84,187	1,507,797	7,929,478
Տեղի ունեցած, սակայն չներկայացված վերապահովագրողի մաս	(84,411)	-	(241,544)	-	(57,768)	(1,622,132)	(1,630)	(358)	-	-	-	(2,607,843)
Տեղի ունեցած, սակայն չներկայացված պահանջների պահուստում վերապահովագրողի մասի փոփոխություն	12,772	25	(1,598)	0	(20,284)	124,155	(182)	(450)	(200)	410	-	114,649
Ներկայացված, սակայն չներկայացված պահանջների պահուստում վերապահովագրողի մասի փոփոխություն	(2,199)	-	(22,851)	9	48,163	(380,110)	-	(2,880)	(4,000)	-	-	(383,868)
Ապահովագրական հատուցումներում վերապահովագրողի մաս	(73,838)	25	(265,993)	9	(29,889)	(1,878,087)	(1,812)	(3,688)	(4,200)	410	-	(2,257,063)
Չուտ ապահովագրական հատուցումներ	19,824	3,414,472	78,981	-	(10,305)	576,469	280	300	-	84,597	1,507,797	5,672,415

Հազար ԳԴ դրամ	Դժբախտ պատահախններ	Ատուցություն	Ցանցաքանի տրամադրում	Օրհանաձիտ ապահովագրություն	Փոխարդիտ գույք (բեռներ)	Դրդին և բնական արժանքներ	Ցանցաքանի տրամադրումից բխող պատահականառնություններ	Ընդհանուր պատահականառնություններ	Ֆինանսական վնասներ	Աջակցություն	ԱՊՊԱ	2022թ. սեպտեմբերի 30 Ընդամենը
Ընթացիկ տարվա հատուցումներ	178,858	2,544,529	312,231	-	-	973,445	1,200	202	-	48,640	1,690,641	5,749,746
Փոփոխություն տեղի ունեցած, սակայն չներկայացված պահանջների պահուստում	20,653	29,044	(189)	(186)	(270)	363,021	(145)	(10,109)	-	2,280	(7,281)	396,817
Փոփոխություն ներկայացված, սակայն չներկայացված պահանջների պահուստում	(27,275)	81,660	(1,807)	(3,725)	(2,400)	288,501	-	(92,534)	-	(3,896)	(2,293)	216,851
Ապահովագրական հատուցումներ	172,236	2,655,233	310,235	(3,911)	(2,670)	1,605,368	1,055	(102,441)	-	47,023	1,681,067	6,363,214
Տեղի ունեցած, սակայն չներկայացված վերապահովագրողի մաս	(138,164)	(510)	(247,676)	-	-	(976,597)	(960)	(605)	-	(8,200)	-	(1,372,111)
Տեղի ունեցած, սակայն չներկայացված պահանջների պահուստում վերապահովագրողի մասի փոփոխություն	(19,451)	(16)	(108)	180	243	(358,951)	272	11,190	-	(410)	-	(367,046)
Ներկայացված, սակայն չներկայացված պահանջների պահուստում վերապահովագրողի մասի փոփոխություն	22,196	-	(638)	3,725	2,160	(265,424)	-	83,481	-	-	-	(194,501)
Ապահովագրական հատուցումներում վերապահովագրողի մաս	(135,419)	(528)	(248,423)	3,911	2,403	(1,600,972)	(688)	94,067	-	(8,610)	-	(1,894,259)
Չուտ ապահովագրական հատուցումներ	36,817	2,654,725	61,812	-	(267)	4,396	367	(8,374)	-	38,413	1,681,067	4,468,956

21. Վերապահովագրության միջնորդավարների գծով զուտ եկամուտ

Հազար ԳԴ դրամ	Վերապահովագրության միջնորդավար	Վերապահովագրության միջնորդավարի վերաբերյալ հարաբերականների գծով	2023թ. սեպտեմբերի 30 Չուտ վերապահովագրության միջնորդավար	Վերապահովագրության միջնորդավար	Վերապահովագրության միջնորդավարի վերաբերյալ հարաբերականների գծով	2022թ. սեպտեմբերի 30 Չուտ վերապահովագրության միջնորդավար
Դժբախտ պատահաններից ապահովագրություն	54,899	(7,055)	47,844	28,908	(2,906)	24,002
Ցանցաքանի տրամադրողի ապահովագրություն	63,388	(6,227)	57,161	118,363	(7,065)	111,298
Փոխարդիտ գույքի (բեռների) ապահովագրություն	6,285	(2)	6,283	2,482	-	2,482
Դրդին և բնական արժանքներից ապահովագրություն	443,815	(24,488)	419,327	305,787	(16,043)	289,744
Ցանցաքանի ակտուարականության միջոցների օգտագործումից բխող պատահականառնության կանխվող ապահովագրություն	2,621	(45)	2,576	4,329	(67)	4,272
Օրհանաձիտ (մասնավորապես) օգտագործումից բխող պատահականառնության ապահովագրություն	-	-	-	109	-	109
Ընդհանուր պատահականառնության ապահովագրություն	23,458	(1,003)	22,455	27,935	(1,069)	26,866
Նրբաշնչի տրամադրում	1,748	(14)	1,734	-	-	-
Ֆինանսական վնասներից ապահովագրություն	9,449	-	9,449	9,693	(20)	9,673
Աջակցության ապահովագրություն	2,138	-	2,138	5,142	(53)	5,089
Ատուցության ապահովագրություն	3,371	(894)	2,477	3,319	-	3,319
Ընդամենը	610,972	(39,720)	571,252	564,067	(27,423)	476,644

22. Ձեռքբերման ծախսեր

Հազար ԳԴ դրամ	2023թ. սեպտեմբերի 30	2022թ. սեպտեմբերի 30
Միջնորդավարների գործառնություններ		
Դժբախտ պատահաններից ապահովագրություն	123,994	73,488
Ատուցության ապահովագրություն	699,116	350,194
Ցանցաքանի տրամադրողի ապահովագրություն	198,430	97,690
Դրդին և բնական արժանքներից ապահովագրություն	289,465	153,789
Աջակցության ապահովագրություն	75,363	57,239
ԱՊՊԱ	273,585	339,681
Ա՛	39,619	42,677
1,699,562	1,114,709	
Միջնորդավարների բյուջեներին		
Ցանցաքանի տրամադրողի ապահովագրություն	92,350	455
Փոխարդիտ գույքի (բեռների) ապահովագրություն	23,750	12
Դրդին և բնական արժանքներից ապահովագրություն	132,670	29,944
Ցանցաքանի ակտուարականության միջոցների օգտագործումից բխող պատահականառնության կանխվող ապահովագրություն	3,189	18
Օրհանաձիտ (մասնավորապես) օգտագործումից բխող պատահականառնության ապահովագրություն	11,812	7,853
Ա՛	20,966	14,243
284,637	62,506	
Ի՞ջակցության ստացման և այլ ձեռքբերման ծախսեր	23,629	23,952
Ընդամենը ձեռքբերման ծախսեր	2,007,728	1,191,216

23. Արժեզրկման ծախս(հակադարձում)

Հազար ՀՀ դրամ	2023թ. սեպտեմբերի 30	2022թ. սեպտեմբերի 30
Ապահովագրության գծով դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման ծախս (ծանոթ. 9), այդ թվում՝		
- Արժեզրկման ծախս ապահովագրավճարի գծով	19,227	35,192
- Արժեզրկման ծախս ստորագրագրայի գծով	2,436	10,013
	21,663	45,205
Այլ ակտիվների և այլ դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման ծախս, այդ թվում՝		
- Այլ անձանց տրամադրված փոխառությունների գծով	-	-
- Այլ ակտիվների գծով	-	-
- Փայմանսանցության գծով	-	-
Ընդամենը ակտիվների արժեզրկման ծախս	21,663	45,205

24. Չուտ այլ ապահովագրական ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2023թ. սեպտեմբերի 30	2022թ. սեպտեմբերի 30
Պարբերաբար վճարումներ բյուրոյին	36,174	52,173
ԱՆՄՊ ծրագրի օգուտգործման ծախս	170,002	191,283
Անդամակնք գյուղատնտ. ապահովագր. ազգային գործակալությանը	49,313	43,183
Այլ	-	-
Ընդամենը այլ ապահովագրական ծախսեր	255,489	286,639

	2023թ. սեպտեմբերի 30	2022թ. սեպտեմբերի 30
Ուղիղ հատուցումների վերջնահաշվարկից զուտ եկամուտ	28,521	13,296
Այլ ապահովագրական եկամուտ	15,441	131,065
Ընդամենը այլ ապահովագրական եկամուտ	43,962	144,361
Չուտ այլ ապահովագրական ծախսեր	211,527	142,278

25. Ներդրումային եկամուտ

Հազար ՀՀ դրամ	2023թ. սեպտեմբերի 30	2022թ. սեպտեմբերի 30
Տոկոսային եկամուտ բանկերում ներդրված միջոցներից	191,436	123,193
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումային արժեթղթերից տոկոսային եկամուտ	321,944	322,058
Վաճառքի և հետգնման պայմանագրերով զրավադրված արժեթղթերից տոկոսային եկամուտ	47,689	113,447
Ներդրումային գույքից ստացված եկամուտ	2,475	2,250
Տրամադրված փոխառություններից տոկոսային եկամուտ	(1,432)	(983)
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումային արժեթղթերի վաճառքից եկամուտ	37,561	(2,230)
Ընդամենը ներդրումային եկամուտ	599,673	557,735

Հազար ՀՀ դրամ	2023թ. սեպտեմբերի 30	2022թ. սեպտեմբերի 30
Տոկոսային ծախսեր ռեպր համաձայնագրերով վարկերից	43,700	111,594
Տոկոսային ծախսեր վարձակալությունից	-	-
Ներդրումային գործունեության հետ կապված բանկային ծառայությունների ծախսեր	510	785
Ընդամենը ներդրումային ծախսեր	44,210	112,379
Չուտ ներդրումային եկամուտ	555,463	445,356

26. Անձնակազմի գծով ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2023թ. սեպտեմբերի 30	2022թ. սեպտեմբերի 30
Աշխատավարձ և դրան հավասարեցված վճարներ	723,547	738,560
Պարգևատրումներ և քաղճարներ	141,532	89,890
Արձակուրդային վճարներ	47,888	82,689
Անձնակազմի գծով այլ ծախսեր	1,825	1,911
Ընդամենը անձնակազմի գծով ծախսեր	914,792	913,051

27. Այլ գործառնական և վարչական ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2023թ. սեպտեմբերի 30	2022թ. սեպտեմբերի 30
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների պահպանման ծախսեր	133,306	99,298
Գովազդի ծախսեր	13,408	5,091
Գործուղման ծախսեր	9,552	2,414
Կապի և հարդորակցման միջոցների գծով ծախսեր	13,582	14,469
Վարձակալության գծով ծախսեր	10,110	5,397
Հարկեր, (բացառությամբ շահութահարկի) և տուրքեր	54,931	44,145
Խորհրդակցական և այլ ծառայությունների գծով ծախսեր	11,587	44,639
Անվտանգության ծախսեր	4,950	2,940
Ներկայացուցչական ծախսեր	7,479	5,448
Բանկային ծախսեր	23,745	26,882
Գրասենյակային ծախսեր	28,724	29,751
Հիմնական միջոցների վերազնահատուցից զուտ վնաս	-	-
Անդամակնքներ	2,230	1,510
Անհատույց տրված ակտիվներ	5,000	1,973
Այլ ծախսեր	13,790	7,136
Ընդամենը այլ գործառնական և վարչական ծախսեր	332,394	291,093

28. Շահութահարկի գծով ծախս

Հազար ՀՀ դրամ	2023թ. սեպտեմբերի 30	2022թ. սեպտեմբերի 30
Ընթացիկ հարկի գծով ծախս	106,467	127,685
Դետաձգված հարկ	40,322	62,649
Ընդամենը շահութահարկի գծով ծախս	146,789	190,334

Հայաստանի Հանրապետությունում շահութահարկի դրույքաչափը կազմում է 18% (2022թ.՝ 18%)։ ՀՀ հարկային օրենսդրության և ՖՀՄԱ-ի միջև եղած տարբերությունը մի շարք ակտիվների և պարտավորությունների գծով առաջացնում է ժամանակավոր տարբերություններ ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման նպատակներով դրանց հաշվեկշռային արժեքների և հարկման բազայի միջև։ Դետաձգված շահութահարկի գումարը հաշվարկվում է 18% իմնական դրույքաչափը կիրառելով։

Ժամանակավոր տարբերությունների գծով հետաձգված հարկի հաշվարկ.

Հազար ՀՀ դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	Ֆինանսական արդյունքում ճանաչված	Այլ համապարփակ արդյունքում ճանաչված	2023 թ. սեպտեմբերի 30
Այլ պարտավորություններ	35,855	14,850	-	-	50,705
Ապահովագրության գծով դեբիտորական պարտքեր	-	-	-	-	-
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	200,456	(108,515)	-	-	91,941
Ապագա ժամանակաշրջանի եկամուտներ	19,973	7,201	-	-	27,174
Վարձակալված հիմնական միջոցներում կապիտալ ներդրումներ	-	-	-	-	-
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	27,536	(711)	-	-	26,825
Ընդամենը հետաձգված հարկային ակտիվ	283,820	(87,175)	-	-	196,645
Հիմնական միջոցներ	(66,585)	5,413	-	-	(61,172)
Այլ ակտիվներ	(17)	(21)	-	-	(38)
Ապահովագրության գծով դեբիտորական պարտքեր	(5,886)	(4,204)	-	-	(10,070)
Պարտավորություններ ֆինանսական հաստատություններին	(3,565)	(1,436)	-	-	(5,001)
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	(57)	1	-	-	(56)
Այլ ապահովագրական պարտաւորներ	(44,092)	-	-	-	(44,092)
Ապագա ժամանակաշրջանի եկամուտներ	-	-	-	-	-
Դետաձգված ձեռքբերման ծախսեր	(133,817)	(61,413)	-	-	(195,230)
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	-	-	-	-	-
Ընդամենը հետաձգված հարկային պարտավորություն	(253,999)	(61,660)	-	-	(315,659)
Զուտ հետաձգված հարկային պարտավորություն	29,821	(148,836)	-	-	(119,015)

29. Արտահաշվեկշռային հաշիվներ

Հազար ՀՀ դրամ	2023թ. սեպտեմբերի 30	2022թ. դեկտեմբերի 31
Որպես գումար ակտիվ անշարժ գույք և այլ հիմնական միջոցներ	32,586	32,586
Գրավադրված ՀՀ պետական արժեթղթեր	-	-
Գրավադրված որևէակն միջոցներ	677	2,559
Գործառնական վարձակալության օգտագործվող շենքեր	-	-
Գործառնական վարձակալության օգտագործվող փոխադրամիջոցներ և այլ հիմնական միջոցներ	-	-
Ստացված երաշխիքներ	-	-
Ապահովագրության պայմանագրերի գծով ապահովագրական գումարներ	7,826,096,824	7,964,407,437
Վերապահովագրության պայմանագրերի գծով վերապահովագրական գումարներ	2,694,089,699	3,297,981,321
Այլ արտահաշվեկշռային հոովվածներ	636,275	627,038
Ընդամենը	10,520,856,061	11,263,050,941